

Атомники б'ють на сполох

ПРОФСПІЛКИ ІНІЦІУЮТЬ
СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ОРГАНУ
З УПРАВЛІННЯ АТОМНОЮ
ПРОМИСЛОВІСТЮ

47%
ЕЛЕКТРИКИ
ВИРОБЛЯЮТЬ
АЕС

.13

ВІДВЕРТО

Ключові зони
соціальної
несправедливості

2013-й оголошено Роком
боротьби профспілок
проти тіньової зайнятості

.03

НА ЧАСІ

РОЗБУДОВА
СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ.
НАПРЯМИ ТА ЦІЛІ

.04

БЮДЖЕТ

ФПУ
домагається
виконання
законодавчих
гарантій
у системі
соціального
захисту

.10

№ 7 (677) | 14.02.2013

профспілкові вісті

ГАЗЕТА ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

www.psv.org.ua

СПЕЦВИПУСК | 20 ЛЮТОГО – МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

ДЕНЬ ТРИВАЛІСТЮ У РІК

20 лютого Україна відзначатиме День соціальної справедливості. Як і все прогресивне людство. Та для нашої держави весь 2013 рік має стати роком соціальної справедливості. В усякому разі, так заявив Президент України Віктор Янукович. Підставою для такої оптимістичної заяви виявилися сподівання глави держави, що «ефект від реформ та економічних досягнень має перетворитися на реальний фінансовий захист наших громадян». Чи всі поділяють такий оптимізм, з'ясували «Профспілкові вісті». Про історію та сьогодення Дня справедливості читайте

на стор. .08

КОРОТКО

ЕКОСОР | 7 лютого Голова ФПУ Юрій Кулик виступив на засіданні сесії Комісії соціального розвитку Економічної і соціальної ради ООН. .02

ЗУСТРІЧ | 12 лютого відбулася зустріч Голови Федерації професійних спілок України Юрія Кулика з народним депутатом України, головою Комітету з питань соціальної політики та праці Петром Цибенком. .02

ДИСКУСІЯ | 12 лютого в рамках проведення Дня соціальної справедливості регіональне представництво Фонду ім. Ф. Еберта в Україні та Білорусі провело засідання прес-клубу на тему «Соціальний вимір модернізації суспільства: вища освіта та охорона здоров'я». .02

Сергій Кондрюк: «Зарплата українця має бути локомотивом розвитку української економіки» .03

ЯК ПОЛІПШИТИ
НАШУ ГАЗЕТУ?
долучайтеся до обговорення
на нашому сайті www.psv.org.ua

ДИСКУСІЯ

СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР
МОДЕРНІЗАЦІЇ
СУСПІЛЬСТВАТетяна РУБАН
«ПВ»

Напередодні Всесвітнього дня соціальної справедливості регіональне представництво Фонду ім. Ф. Еберта в Україні та Білорусі спільно з Київським національним економічним університетом ім. В. Гетьмана та Інститутом демографії та соціальних досліджень ім. М. Птухи провели засідання прес-клубу на тему «Соціальний вимір модернізації суспільства: вища освіта та охорона здоров'я». У заході взяли участь провідні експерти, дослідники соціальних наслідків європейської інтеграції, журналісти.

Учасники засідання обговорили соціальні виклики та ризики модернізації суспільства, що стосуються системи вищої освіти й охорони здоров'я в економічній та соціальній площині, а також висвітлення цих проблем у засобах масової інформації та можливі шляхи їх подолання. За висновками фахівців, для забезпечення конкурентоспроможності системи вищої освіти й охорони здоров'я потрібна національна програма, що запропонувала б системний підхід на основі чотирьох складових: конкурентне середовище, ресурси, міжнародна співпраця та досягнення високої продуктивності.

ЕКОСОР

ФЕДЕРАЦІЯ
ПРОФСПІЛОК УКРАЇНИ
НА ТРИБУНІ ООН

7 лютого Голова ФПУ Юрій Кулик виступив на ранковому засіданні 51-ї сесії Комісії соціального розвитку Економічної і соціальної ради ООН, інформує Департамент міжнародної роботи ФПУ.

У своєму виступі Юрій Кулик наголосив: «Завдяки зусиллям держави в Україні вдалося зберегти позитивну динаміку соціальних показників. Протягом року за ініціативою Президента України Віктора Януковича проведено низку підвищень соціальних стандартів – прожитковий рівень для різних категорій зріс на

10–15% порівняно з 2011 роком. Водночас збільшився розмір мінімальної зарплати і мінімальної пенсії». Представники ЕКОСОР висловили вдячність делегації ФПУ за участь у роботі сесії, а також щирі сподівання на подальшу співпрацю. Адже потенціал і досвід діяльності профспілок – запорука покращення життя людей.

ОГОЛОШЕННЯ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ПРОФСПІЛКИ АВІАПРАЦІВНИКІВ УКРАЇНИ ПОВІДОМЛЯЄ, що за порушення вимог Статуту Професійної спілки авіапрацівників України та постанови пленуму Центрального комітету профспілки рішенням президії ЦК профспілки 13.12.2012 було знято з обслуговування і виключено з обліку наступні організаційні ланки Профспілки авіапрацівників України: «Первинна профспілкова організація працівників авіакомпанії «Міжнародні авіалінії України» та «Первинна профспілкова організація державного підприємства «Міжнародний аеропорт «Бориспіль».

Фото Анатолія ЛИСЕНКА

ЗУСТРІЧ | КЕРІВНИЦТВО ФПУ ЗАПРОСИЛИ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКИХ КОМІТЕТІВ

ПАРТНЕРСТВО ЗАРАДИ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
ЛЮДИНИ ПРАЦІ

12 лютого відбулася зустріч Голови Федерації професійних спілок України Юрія Кулика з народним депутатом України, головою Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці Петром Цибенком. У заході взяли участь заступники Голови ФПУ Григорій Осовий, Сергій Кондрюк та Сергій Українець, а також народний депутат України, заступник голови парламентського Комітету Олександр Стоян.

Олена ОВЕРЧУК
редактор відділу «ПВ»

Слід зазначити, що ця зустріч стала дебютною від початку роботи Верховної Ради сьомого скликання й обрання головою Комітету з питань соціальної політики та праці народного депутата Петра Цибенка. У свою чергу, Юрій Кулик наголосив, що ФПУ налаштована на соціальний діалог, активну налагоджену співпрацю, висловивши сподівання, що вона буде тісною та плідною, а також окреслив коло питань щодо соціального захисту, вирішення яких міг би посприяти парламентський Комітет соціальної політики та праці.

Одне з таких питань – прийняття Трудового кодексу. За словами Юрія Кулика, навколо проекту кодексу існують безліч інсинуацій: начебто він створюється не на користь людини праці. Водночас критичні зауваження на адресу законопроекту свідчать або про неглибоке знання цього документа, або про бажання ввести в оману працівників, зокрема щодо збільшення тривалості робочого часу. Насправді ж при підсумованому його обліку, щоб уникнути надмірної інтенсифікації праці, вводяться обмеження: тривалість робочого дня не може перевищувати 12 годин. У свою чергу, Петро Цибенко зазначив, що «і депутати, і профспілки мають ще раз спільно допрацювати текст Трудового кодексу, щоб представити у парламенті консолідований документ, уточнивши ті положення, які нечітко прописані та збурюють суспільство».

Ще одне питання, яке обговорювалося під час зустрічі, стосувалося перегляду споживчого коштика. На думку Олександра Стояна, необхідна підтримка, а подекуди й тиск профспілкової сторони на Верховну Раду з метою вирішення зазначеного питання.

На переконання Сергія Кондрюка, відсутність у країні платоспроможного внутрішнього попиту є головним гальмом української економіки: «Сьогодні людина, яка працює, бідна. Тому головна реформа, що має відбутися в Україні, стосується оплати праці. Праця має стати рентабельною». Заступник Голови ФПУ також висловив свою думку щодо економічного захисту працівників у випадку зборгованості із зарплати: «Ми пропонуємо, щоб за кожен день затримки зарплати працівник отримував компенсацію, яка у відсотках становить не менше, ніж отримує банк за прострочений кре-

дит. Це дозволить зробити затримку заробітної плати економічно не вигідною».

Торкнувшись теми оподаткування, Юрій Кулик наголосив, що воно не повинне дискримінувати людину праці. Сьогодні працівник сплачує податків більше, ніж бізнес. У той час як багаті люди отримують дивіденди від акцій або проценти від вкладів, держава від цього не має жодної копійки.

Профспілкова сторона також висловила занепокоєння надзвичайно складною ситуацією з транснаціональними компаніями, керівництво яких зухвало і жорстко протидіє профспілкам, не укладає колективні договори, ігнорує елементарні людські потреби найманих працівників.

Під час розмови Сергій Українець звернув увагу на таке актуальне питання, як трудові архіви, запропонувавши провести круглий стіл за участю членів парламентського Комітету, на якому обговорити шляхи врегулювання цього питання.

На завершення Петро Цибенко подякував профспілковій стороні за організацію зустрічі, зауваживши, що профспілки є найбільш надійним, зацікавленим та послідовним співником Комітету з питань соціальної політики та праці в удосконаленні законодавчої бази: «Ми – однопідміцні і союзники, нам удасться багато що зробити разом у сфері соціального захисту людини праці». У свою чергу, Юрій Кулик передав Петру Цибенку пакет профспілкових пропозицій щодо вдосконалення соціально-економічного захисту працівників. Також учасники зустрічі домовилися провести низку спільних тематичних заходів, зокрема круглих столів, задля здійснення конкретних кроків на шляху утвердження соціальної справедливості в Україні.

ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ

20 лютого в Україні вдруге відзначається День соціальної справедливості, який був започаткований у нашій країні минулого року за ініціативою ФПУ та запроваджений Указом Президента України Віктора Януковича. День соціальної справедливості відзначається задля привернення уваги суспільства, органів державної влади, суб'єктів господарювання та громадських організацій до вирішення проблем соціальної справедливості й соціального захисту, подолання бідності, забезпечення повної зайнятості, гідної праці, гендерної рівності та соціального добробуту для всіх громадян України. 8 лютого, напередодні відзначення Дня соціальної справедливості, у Будинку спілок відбулася прес-конференція, присвячена цій темі. З представниками регіональної ЗМІ спілкувалися заступник Голови ФПУ Сергій Кондрюк, керівник Департаменту охорони праці Юрій Андрієвський, а також завідувач відділу пенсійного забезпечення Департаменту соціального діалогу та соціального страхування Володимир Максимчук.

Олена ОВЕРЧУК
редактор відділу «ПВ»

ТІНЬОВА ЗАЙНЯТИСТЬ

Сергій Кондрюк під час свого виступу окреслив п'ять ключових зон соціальної несправедливості. Перша – це зона тіньової зайнятості. За різними оцінками експертів, у тіньовій економіці отримують зарплати у конвертах, а відтак не сплачують внески до фондів соціального захисту від 30 до 60% підприємств в Україні. Заступник Голови ФПУ зазначив, що точно визначити масштаби цього явища надзвичайно складно, але можна з упевненістю стверджувати: щонайменше третина української економіки перебуває у тині. «Працівники позбавлені елементарних трудових прав, можливості соціального захисту у разі захворювання, травмування, їхні сім'ї не мають жодних компенсацій у трагічних випадках загибелі на виробництві. Це зона тотального соціального демпінгу. Ми вбачаємо, що це джерело багатьох (якщо не більшості) негараздів України», – наголосив Сергій Кондрюк.

ОПЛАТА ПРАЦІ

Друга зона соціальної несправедливості – це зона оплати праці. Ключова проблема української економіки полягає у тому, що український робітник не здатний навіть відновити втрачений трудовий потенціал за рахунок коштів, які заробляє, не кажучи вже про можливість утримувати неповнолітніх дітей. Основним завданням у сфері оплати праці ФПУ вважає радикальне підвищення стандартів в оплаті праці, щоб мінімальна заробітна плата, на першому

СЕРГІЙ КОНДРЮК:
«Ми діїли ви-сновку, що ключовим гальмом усіх реформ є низький платоспроможний попит на внутрішньому ринку. Українська зарплата не є інвестиційною в розв'язанні соціальної економіки – як у більшості західних країн. Подолати соціальну несправедливість в Україні можна шляхом розв'язання ключової проблеми – бідності серед працюючого населення. Зарплата українця має бути головною інвестицією, локотитовим розвитку української економіки».

7-9%
СТАНОВИТЬ ЧАСТКА ЗАРПЛАТИ В СТРУКТУРІ СОВІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

етапі, нарешті відповідала розміру прожиткового мінімуму. «Верховна Рада фактично «зі стелі» визначила розмір прожиткового мінімуму. По факту він приблизно на 20-25% має бути більшим, ніж той, що затверджується. Наразі ми маємо споживчий коштик голодного 1999 року», – зазначив заступник Голови ФПУ.

Сергій Кондрюк наголосив на кричущій несправедливості в оплаті праці, особливо стосовно працівників бюджетної сфери та державних установ. ФПУ щотижня проводить моніторинг стану погашення заборгованості з виплати заробітної плати й подає інформацію до Міністерства соціальної політики для вжиття відповідних заходів. «Ми маємо подолати таке ганебне явище, як бідність серед працюючих. Це алогізм сучасної економіки», – наголосив Сергій Кондрюк.

ОПОДАТКУВАННЯ

Третя зона несправедливості – це оподаткування. «Ми багато чуємо про необхідність дерегуляції бізнесу, про зменшення податків. Але якщо порівняти податки, які сплачує бізнес, то вони є меншими, ніж податки заробітної плати вчителя, лікаря або металурга, – наголосив заступник Голови ФПУ. – Ми постійно чуємо, як роботодавці жалюються на велике навантаження соціальних внесків на фонд заробітної плати. Це не чесно, адже це навантаження потім закладається в ціну продукції, і ми з вами як кінцеві споживачі, купуючи товари в магазині та сплачуючи за комунальні послуги, безперечно, повертаємо ці накрутки, про які йдеться». Частка заробітної плати в структурі собівартості продукції в Україні сягає ганебних 7-9%, тоді як в інших країнах – це щонайменше 35%. А це означає, що український

П'ять ключових зон соціальної несправедливості

Фото Кирила ЛАТИШЕВА

2013 рік оголошено Роком боротьби профспілок проти нелегальної зайнятості та «тіньової» виплати заробітної плати.

бізнес принаймні втричі не доплачує працівникам за їхню працю. Федерація професійних спілок України звернулася до Міжнародної організації праці з пропозицією прийняти міжнародну Рекомендацію, що мала б забезпечити справедливе оподаткування заробітної плати. «Ми сподіваємося, що наша ініціатива на рівні МОП віднайде вирішення, нас вже підтримала велика частка профспілкових об'єднань із різних країн», – зазначив Сергій Кондрюк.

ЦІНИ Й ТАРИФИ

Четверта зона соціальної несправедливості – несправедливі ціни та тарифи. Нині в Україні поширена так звана «енергетична бідність»: значна частина українців не має доступу до повноцінних та якісних послуг гарячої води та опалення взимку, поширюється проблема доступу до чистої та якісної питної води. ФПУ розгорнула кампанію для запобігання можливим соціальним негативним впливам на українське населення у випадку зростання тарифів. «Завдяки нашим ініціативам вдалося уникнути зростання ціни, яке проорокували експерти після виборів-2012», – наголосив Сергій Михайлович. Разом із тим він зазначив: «На жаль, проблема перехресного субсидування лишається нерозв'язаною. Ціни на послуги є нижчими, ніж їхня собівартість. Держава має вдатися до вирішення проблеми так: мають зрости ціни й тарифи, але при цьому має зрости й

заробітна плата, щоб споживання обсягу товарів і послуг не те що не зменшувалося, а зростало».

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Остання, п'ята зона соціальної несправедливості – це несправедливі пенсії. Трагедія у тому, що значна частина українців не здатна заробити собі на повноцінну пенсію через те, що коштів, які сплачує до пенсійного фонду, недостатньо. Люди, які вірою і правдою віддали своє життя виробництву, отримують ганебно низьку пенсію.

Насамкінець Сергій Кондрюк зазначив: «Ми закликали Міністерство соціальної політики провести діагностику всіх зон соціальної несправедливості. За один день вирішити те, що накопичилося за 21 рік, неможливо. Але, провівши чесну діагностику, ми зможемо врешті-решт визначити, якими темпами та як розставити пріоритети у боротьбі з соціальною несправедливістю. Щороку 20 лютого ми підсумовуватимемо на скільки кілограмів, на скільки копійок, на скільки квадратних метрів життя покращилася соціальна справедливість. В Україні має нарешті запрацювати тренд соціальної справедливості».

На проблемах несправедливості у сфері охорони праці докладно спинився Юрій Андрієвський, а проблеми пенсійного забезпечення порушив у своєму виступі Володимир Максимчук.

РОЗБУДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Для забезпечення соціальної справедливості, розбудови соціальної держави України необхідно досягти європейських стандартів оплати праці, гарантій соціального забезпечення, відповідних умов життя громадян та їх соціального захисту.

Певні кроки в цьому напрямі вже зроблено Федерацією профспілок України. Так, зокрема, профспілками, які є активним учасником процесу формування державної політики в соціально-економічній сфері, було напрацьовано низку пропозицій із питань забезпечення соціальної справедливості в оплаті праці, соціальному захисті, оподаткуванні.

Ці пропозиції, зокрема, було направлено:

- Раді національної безпеки і оборони України – в рамках підготовки до розгляду на засіданні РНБО питання «Про ситуацію в сфері оплати праці та соціального забезпечення громадян»;
- Національному інституту стратегічних досліджень – у рамках участі Голови ФПУ Юрія Кулика в робочій групі з підготовки щорічних послань

Президента до Верховної Ради про внутрішнє і зовнішнє становище України;

- Прем'єр-міністру України Миколі Азарову, як пакет профспілкових пропозицій до Програми діяльності Кабінету Міністрів України на 2013 рік щодо пріоритетних цілей та завдань, які допоможуть вирішити актуальні соціально-економічні проблеми;
- міністру соціальної політики Наталії Королевській, як профспілкове бачення Переліку проблемних питань, які містять ознаки соціальної несправедливості і потребують врегулювання, а також пропозиції щодо можливостей їх вирішення, для подальшого врахування та внесення на розгляд Кабінету Міністрів України;

- міністру доходів і зборів України Олександрю Клименку з пропозицією щодо напрацювання спільних заходів із забезпечення справедливості податкової системи в рамках подальшого податкового реформування, зокрема під час підготовки проекту Програми лібералізації державної податкової політики на 2013–2014 роки.

НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Серед заходів профспілок на міжнародному рівні яскравою подією стало звернення ФПУ до Міжнародного бюро праці (МБП) з ініціативою розробити та схвалити Рекомендацію МОП про справедливе оподаткування зарплати. МБП позитивно оцінило таку пропозицію, поінформовавши про її запланований розгляд на засіданні Адміністративної ради.

Така ініціатива отримала підтримку Федерації роботодавців України, більшості членських організацій ФПУ, профспілок Киргизстану, Казахстану, Швеції. До того ж, Загальна конфедерація профспілок у лютому планує розглянути на своєму засіданні питання щодо необхідності розробки даної Рекомендації.

На знак солідарності із зазначеною ініціативою направлено цілу низку листів до МБП та міжнародних

об'єднань профспілок. Також із метою реалізації завдань, висунутих Програмною резолюцією VI з'їзду ФПУ «Професійні спілки – за розвиток соціальної держави в Україні», в минулому році профспілки розробили Концептуальні положення Соціального кодексу України. У підготовці цього документа використано законодавчі ініціативи народних депутатів України, міжнародний досвід кодифікування соціального законодавства, а також наукові розробки Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України та Академії праці і соціальних відносин ФПУ. Цей проект широко обговорюється в профспілковому колі, був підтриманий Президією ФПУ, науковими установами, а також представниками сторін соціального діалогу, зокрема Міністерством соціальної політики України.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛ

Стаття 1 Конституції визначає, що Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. Соціальна держава – це держава із соціально орієнтованою економікою, в якій створено можливості для громадян заробляти своєю працею достатні доходи для повноцінного життя, забезпечені базові соціальні гарантії, гідні пенсії та стипендії, захист людей від бідності, доступні культура, освіта й охорона здоров'я. Це суспільство, в якому немає прірви між багатими й бідними. Однак, на жаль, сьогодні в Україні ці принципи соціальної справедливості залишаються тільки на папері.

СПОЖИВЧИЙ БЮДЖЕТ ЗАМІСТЬ СОЦІАЛЬНИХ МІНІМУМІВ

На реалізацію домовленостей, досягнутих під час зустрічі представників СПО профспілок із міністром соціальної політики України Наталією Королевською, підготовлено Перелік проблемних питань, які містять ознаки соціальної несправедливості й потребують врегулювання. Серед ключових проблем профспілки, зокрема, виокремили: невиконання вимог Закону України «Про прожитковий мінімум»; штучно занижений рівень державних соціальних стандартів та гарантій; ручне управління соціальними виплатами; дискримінацію в оплаті праці працівників бюджетної сфери, в тому числі органів виконавчої влади; значний рівень бідності серед працюючого населення; недосконалу податкову систему.

В основу державної соціальної політики України покладено ідею соціальних мінімумів: мінімальна зарплата, мінімальна пенсія, прожитковий мінімум тощо. При цьому розміри мінімальних державних соціальних стандартів і гарантій занижені. Це насамперед стосується прожиткового мінімуму, який сьогодні вже не виконує

функції базового соціального стандарту для визначення достатнього рівня життя громадян і потребує оновлення з урахуванням потреб соціально-економічного розвитку. Нині прожитковий мінімум в Україні визначають за наборами, які були затверджені постановою Кабінету ще 2000 року. Споживчий коштик в Україні не переглядався понад 12 років.

Величина прожиткового мінімуму не враховує низку життєво необхідних витрат: на будівництво (купівлю) житла або одержання його в найм, освіту, оздоровлення, утримання дітей у дошкільних навчальних закладах, платні медичні послуги тощо. Включення цих витрат у прожитковий мінімум відповідало б принципам його формування, закріпленим у Законі України «Про прожитковий мінімум», а також міжнародним стандартам, визначеним Конвенцією МОП № 117 про основні цілі та норми соціальної політики.

Низьким залишається рівень допомоги з догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а її мінімальний розмір (130 грн) узагалі не переглядався з 2008 року.

Сьогодні дедалі більшою актуальністю набуває питання переходу до вищого соціального стандарту – мінімального споживчого бюджету.

ЗАНИЖЕНІ СТАНДАРТИ

Серед причин, що продукують низький рівень заробітної плати найманих працівників і перебувають в зоні впливу та відповідальності держави, основною є занижені державні стандарти оплати праці, зокрема низький рівень мінімальної заробітної плати (МЗП), який за станом на 1 січня 2013 року складав 1147 грн.

Співвідношення державної соціальної гарантії мінімальної заробітної плати із середньою зарплатою суттєво відстає від загальноприйнятого в розвинутих європейських країнах показника 50–60%, навіть спостерігається тенденція до його погіршення: якщо

ЗА МЕЖЕЮ БІДНОСТІ

Невирішеним залишається питання щодо оплати праці працівників органів виконавчої влади. У зв'язку з відтермінуванням Закону України «Про державну службу» до 1 січня 2014 року посадові оклади державних службовців IV–VII категорій мають рівень мінімальної заробітної плати за некваліфіковану працю.

Це залишає за межею бідності значну частину працівників бюджетної сфери, оскільки фактично заниженою залишається зарплата близько 4 млн людей, оплата пра-

ці яких здійснюється на основі ЄТС, чим нівелюється кваліфікована праця в бюджетній сфері. У понад 70% спеціалістів, які працюють в органах виконавчої влади, середня зарплата не перевищує 1,5 тис. грн. Фінансування витратів на оплату праці працівників бюджетної сфери здійснюється не відповідно до норм чинного законодавства, а з урахуванням фінансових можливостей бюджету.

ФПУ наполягатиме на врегулюванні питання оплати праці працівникам бюджетної сфери та внесенні змін до Зако-

ну України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» (відповідно до Прикінцевих положень зазначеного закону) за результатами виконання держбюджету в I кварталі п. р. щодо підвищення соціальних стандартів. Також вирішення даної проблеми профспілковою стороною домагається за допомогою нової Генеральної угоди між Кабінетом Міністрів України, всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців і підприємців та всеукраїнськими профспілками і профоб'єднаннями.

ІНІЦІАТИВИ СПРАВЕДЛИВОСТІ

ПОЗИТИВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

За підсумками 2012 року, спільними зусиллями ФПУ та профспілок бюджетної сфери вдалося не допустити прийняття розробленого Мінсоцполітики недосконалого проекту Методики віднесення посадовців бюджетної сфери до певних розрядів ЄТС і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, застосування якої негативним чином вплинуло б на рівень їхніх доходів. Також наприкінці минулого року вдалося покращити ситуацію з фінансуванням галузей бюджетної сфери, в тому числі видатків на оплату праці (завдяки діям профспілок у вересні – грудні було виділено додаткові кошти на зарплату працівників бюджетної сфери). На сьогодні ситуація з виплати зарплат працівникам бюджетної сфери стабілізувалася.

Під час зустрічі Голови ФПУ Юрія Кулика з міністром соціальної політики Наталією Королевською 28 грудня 2012 року було досягнуто домовленості про те, що факти заборгованості профспілки невідкладно повідомлятимуться міністерству для життя рішучих заходів.

Зважаючи на ситуацію, що склалася з оплатою праці працівників бюджетної сфери за ЄТС, профспілки неодноразово зверталися до Кабміну з приводу необхідності її підвищення та якнайшвидшого розгляду на засіданні уряду проекту постанови Кабінету Міністрів України (Про підвищення оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери). Неприйняття зазначеної постанови, яка визначала б розмір тарифної ставки (посадового окладу) працівника I тарифного розряду ЄТС із урахуванням підвищення мінімальної заробітної плати з 1 січня 2013 року до 1147 грн, призведе до збільшення грошового розриву між цими показниками до 308 грн.

ціально страхування та податку на доходи фізичних осіб).

З метою захисту соціально-економічних прав працівників ФПУ спільно з всеукраїнськими профспілками бюджетної сфери проводять цілеспрямовані заходи для забезпечення належного рівня оплати праці, в тому числі держслужбовців. Зокрема, це участь у постійно діючій тресторонній робочій групі з проведення консультацій на всіх стадіях бюджетного процесу, переговорах щодо розміру мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму, розміру посадового окладу (тарифної ставки) працівника I тарифного розряду ЄТС із метою визначення розмірів цих гарантій на наступний бюджетний рік.

у 2010 році він становив 39,7%, 2011-му – 36,6%, 2012-му – 35,4% (за попередньою оцінкою), то в 2013-му урядом закладаються очікувані параметри в 34,9%. Водночас МОП та члени Європарламенту вважають, що розмір мінімальної зарплати повинен становити не менше 60% середньомісячної заробітної плати.

Незважаючи на те, що мінімальна заробітна плата є державною соціальною гарантією, її законодавчо визначений рівень є недостатнім для забезпечення розширеного відтворення робочої сили, оскільки вона не враховує сімейної (витрати на утримання й виховання дітей) і податкової складових (внесків на загальнообов'язкове державне со-

СВІТОВА ДВАДЦЯТКА: ЧИ В ЗМОЗІ УКРАЇНА ДОСЯГТИ ТАКОГО РІВНЯ?

У рамках реалізації рішень VI з'їзду ФПУ на виконання комплексної цільової програми «Гідна праця – основа соціального добробуту та економічного прогресу» Федерацією професійних спілок України підготовлено проект Дорожньої карти входження України до ТОП-20.

Упроекті на підставі аналізу визначення світових критеріїв найбільш розвинених країн світу, з урахуванням нинішнього становища нашої держави в світі запропоновано першочергові заходи в економічній, соціальній та політичній сферах із зазначенням потенційних ресурсів для розвитку України. Упроекті «Дорожня карта входження України до ТОП-20» запропоновано відповідні кроки стосовно реалізації мети щодо входження нашої країни до Великої двадцятки найбільш розвинених країн світу, розглянуто варіанти прогнозів розвитку економіки й окремих її секторальних напрямків, запропоновано план дій та етапи реформ. Цей проект було широко презентовано. Він підтриманий науковими установами, в тому числі Інститутом економіки та прогнозування й Інститутом економіки промисловості НАН України, Інститутом соціального парт-

нерства, Інститутом еволюційної економіки, Інститутом демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. Запропоновані Федерацією профспілок України проекти не варто розглядати як інноваційну паначею. З огляду на кризову ситуацію останніх років український інформаційний простір насичений різноманітними проектами, ідеями та баченнями. Тому свою роль ФПУ вбачає насамперед у спробі задоволення нагальної потреби системного викладу необхідних перетворень. Входження до світової двадцятки, досягнення принципів соціальної справедливості та добробуту в Україні – це, насамперед, комплексний процес в економічній, соціальній та політичній сферах. Тож першочерговим завданням має стати чітке усвідомлення тих проблем, які наразі заважають Україні. І лише спільні зусилля соціальних партнерів дозволять їх подолати!

СПРАВЕДЛИВІ ПОДАТКИ?

Ухвалений Податковий кодекс України не забезпечив повною мірою соціальної справедливості податкової системи. За даними Державного університету податкової служби України, бідні громадяни в нашій країні сплачують у 50 разів більше податків, ніж багаті. Причиною цього є суттєва податкова дискримінація щодо працюючих громадян, викликана, зокрема, тим, що через відсутність у податковому законодавстві неоподаткованого мінімуму доходів працівників сплачує податок із усього доходу у вигляді заробітної плати, а роботодавець – лише з частини свого доходу – прибутку, зменшеного на собівартість продукції. Також трудові доходи у вигляді зарплати оподатковуються за ставками, щонаймен-

ше втричі вищими, ніж доходи невід трудової діяльності.

Занижена зарплата, зокрема в бюджетній сфері, наявність суттєвої заборгованості з її виплати, несправедливе оподаткування та

пенсійна система сприяють поширенню бідності серед працюючого населення, а надалі й серед пенсіонерів, а також недофінансуванню системи загальнообов'язкового державного соціального страхування, державного і місцевих бюджетів.

Найвищий рівень бідності спостерігається в багатодітних сім'ях. За даними Держкомстату, на початок 2012 року в сім'ях із трьома і більше дітьми рівень бідності сягнув 70%, а в домогосподарствах, де є діти і безробітні, близько 40%.

Дедалі більше громадян змушені звертатися по допомогу до держави. У цілому в структурі доходів населення України за II квартал 2012 року соціальна допомога й інші соціальні виплати склали 40,2%.

Дорожню карту входження України до ТОП-20 розроблено за ініціативи ФПУ на підтримку програми Президента Віктора Януковича «Україна для людей», за якою впродовж найближчих 10 років вона має ввійти до провідної двадцятки найбільш економічно розвинених країн світу як сучасна держава з конкурентною економікою XXI століття.

Анна РЕПІЧ

(за матеріалами Департаменту бюджетної політики та соціального захисту ФПУ)

МОВОЮ ЦИФР

ПРОФСПІЛКОВИЙ
МОНІТОРИНГ

У рамках проведення профспілкового моніторингу стану погашення заборгованості з виплати заробітної плати ФПУ надіслала до Мінсоцполітики таку інформацію.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ ДЕПАРТАМЕНТ ВИРОБНИЧОЇ ПОЛІТИКИ ТА КОЛЕКТИВНО-ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ, членські організації ФПУ інформують, що за період із 25 січня до 1 лютого 2013 року зросла заборгованість на ПАТ ДАК «Автомобільні дороги України» та у його філіях, Харківському приладобудівному заводі ім. Шевченка разом з ОКБ, ДП «Суднобудівний завод

ім. 61 комунара», КП «Донелектроавтотранс» тощо. Незначне зменшення заборгованості спостерігається на ДАХК «Артем», ДП «МФ «Артем», КП «Горлівське трамвайно-тролейбусне управління». Водночас вже цього року виникла заборгованість із виплати заробітної плати на Казенному підприємстві «Науково-виробничий комплекс «Іскра».

ТАРИФИ

ЦІНОВА Й ТАРИФНА
ПОЛІТИКА МАЄ
ВСЕБІЧНО ВРАХОВУВАТИ
ІНТЕРЕСИ НАСЕЛЕННЯ,
БІЗНЕСУ ТА ДЕРЖАВИ

У січні в засобах масової інформації з'явилося повідомлення, що Кабінет Міністрів розглядає можливість уже найближчим часом підвищити комунальні тарифи до економічно обґрунтованого рівня. Згідно з розрахунками, які, за повідомленнями ЗМІ, надала Уряду Національна комісія, що здійснює держрегулювання у сфері комунальних послуг, тарифи мають зрости у середньому на третину.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ ДЕПАРТАМЕНТ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ, каталізатором цих публікацій у пресі стало прийняття постанови Кабміну від 26 грудня 2012 року «Про внесення змін у Порядок формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування і поставку, послуги з централізованого опалювання і поставок гарячої води і Порядок формування тарифів на централізоване водопостачання і водовідведення». Інвестиційна складова, яку постачальники зазначених вище послуг включають у тарифи на тепло- й водопостачання, а споживачі повинні будуть сплатити, залежить від комплексу заходів, «затверджених в установленному порядку».

Раніше ліцензіанти, які надавали послуги з доставки води й тепла, отримували

дотації з бюджету, а тепер – платитимуть безпосередньо споживачі. Оскільки тема підвищення тарифів для населення вкрай актуальна й пересічні громадяни з тривогою очікують нововведень, Федерація профспілок України листом від 22 січня 2013 року звернулася до Кабміну з проханням доручити відповідним органам виконавчої влади надати роз'яснення щодо прогнозів зміни тарифів на житлово-комунальні послуги, компенсаційних заходів для соціально незахищених верств населення. Лист ФПУ не залишився без належної уваги. Віце-прем'єр-міністр України Олександр Вілкул 5 лютого доручив Мінрегіону та Мінсоцполітики надати ФПУ необхідні роз'яснення стосовно прогнозу тарифоутворення у 2013 році. Порухене питання перебуває на контролі ФПУ.

НА КОНТРОЛІ

Днями у Кабінеті Міністрів України відбулася селекторна нарада з питань погашення заборгованості з виплати заробітної плати. Головувала на нараді міністр соціальної політики України Наталія Королевська.

ПОЗИТИВНА ПРОГРЕСІЯ

Як повідомляє Департамент виробничої політики та колективно-договірного регулювання ФПУ, у заході взяли участь представники центральних органів державної влади, заступники голів облдержадміністрацій. Профспілкову сторону представляли керівник Департаменту виробничої політики та колективно-договірного регулювання Олександр Павлюк і заступник голови Профспілки працівників охорони здоров'я України Грина Швець.

Наталія Королевська у своєму виступі зазначила, що, за оперативними даними, станом на 1 лютого 2013 року заборгованість зменшилася на 50 млн і становить 840 млн грн. Найбільша її частина припадає на державні підприємства – 387 млн грн. Серед пере-

онів найбільша заборгованість спостерігається у Києві, Донецькій, Одеській та Запорізькій областях. Міністр наголосила, що борги із заробітної плати по бюджетних установах відсутні.

Після того було заслухано представників облдержадміністрацій і міністерств, на підприємствах яких зафіксовано найбільшу заборгованість. Підсумовуючи виступи, Наталія Королевська зобов'язала промовців терміново підготувати заходи та графіки погашення заборгованості на підприємствах, узгодивши їх з відповідними центральними органами влади, а на підприємствах комунальної власності – з органами місцевого самоврядування.

Слід наголосити, що профспілки не є сторонніми спостерігачами цього процесу. Так, за

домовленістю Голови ФПУ Юрія Кулика та міністра соціальної політики Наталії Королевської, щотижня здійснюється профспілковий моніторинг за станом погашення заборгованості. Узгоджена інформація подається до Мінсоцполітики з подальшим інформуванням Уряду.

Наступна селекторна нарада Кабінету Міністрів відбудеться наприкінці лютого – на початку березня. На порядку денному обговорюватимуться питання погашення боргів перед Пенсійним фондом; рівень середньої зарплати по регіонах.

На думку представників Департаменту виробничої політики та колективно-договірного регулювання ФПУ, така форма соціального діалогу, як селекторна нарада – дуже актуальна й важлива. Проте вона може бути ефективнішою, якщо у нарадах також братимуть участь представники територіальних профоб'єднань.

**НА 50
МЛН ГРН
ЗМЕНШИЛАСЯ
ЗАБОРГОВАНІСТЬ ІЗ
ЗАРОБІТНОЇ
ПЛАТИ СТАНОМ
НА 1 ЛЮТОГО
2013 РОКУ**

У ТЕМУ

ДІЇ ФПУ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПОГАШЕННЯ
ЗАБОРГОВАНІСТІ З ВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Питання погашення заборгованості з виплати заробітної плати перебуває на постійному контролі ФПУ.

Так, 17 січня відбулося засідання Комісії з питань погашення заборгованості із заробітної плати за участі заступника Голови ФПУ Сергія Кондрюка. Під час свого виступу він акцентував увагу на чотирьох основних питаннях: – проблема полягає не так у темпах погашення старої заборгованості, як у фактах утворення нової; – хронічна заборгованість виплати коштів, причому на економічно-активних підприємствах. Застосовуються шляхи штучного доведення до банкрутства суперприбуткових підприємств (наприклад, ПАТ

«Прилуцький завод «Білкозин» Чернігівської обл.); – держава надає приводи для невиконання заробітної плати (дозволяє на державних підприємствах роками не платити заробітну плату; постійно порушує свої зобов'язання з оплати держзамовлень, повернення ПДВ, своєчасного перерахування субвенцій); – публічна пасивність до цього ганебного антиконституційного явища. ЗМІ, політики більше пояснюють, ніж критикують. 18 січня Голова Федерації профспілок України Юрій Кулик звернувся з листом до Прем'єр-міністра України Миколи Азарова щодо вирішення питання повернення боргів із виплати заробітної плати. Лист містив перелік найбільш проблемних підприємств-боржників станом на 1 січня 2013 року, який було складено за інформацією членських організацій ФПУ.

Федерація профспілок України щотижня проводить моніторинг стану погашення заборгованості з виплати заробітної плати та подає інформацію до Міністерства соціальної політики України.

ПРАВА ПОНОВЛЕНО

МЕДИКАМ ПОВЕРНУЛИ ПІЛЬГИ

Фахівці Головного управління праці і соціального захисту населення у Донецькій області незаконно позбавили пільг працівників Докучаєвського дитячого протитуберкульозного санаторію.

Головним фахівцем – експертом з умов праці Донецької державної експертизи умов праці були виявлені порушення порядку проведення атестації, внаслідок чого скасовані пільги за Списком № 2 медпрацівникам, які доглядають за хворими. Донецький обком профспілки працівників охорони здоров'я не погодився з висновками експерта і надіслав матеріали Головному експертові за умовами праці України, проте, на жаль, отримав самі відписки. Обласна організація профспілки оскаржила не-

правомірні дії державного інспектора та звернулася до суду. 25 жовтня 2012 року Київський апеляційний адміністративний суд повідомив, що висновки головного фахівця-експерта з умов праці є документами, які затверджують фактично проведену експертизу, але водночас не обумовлюють виконання певних дій з боку суб'єкта господарювання, а мають лише рекомендаційний характер. Тому остаточне рішення щодо надання пільг працівникам санаторію вносить роботодавець.

НА МІСЦЯХ

УГОДИ В ДІІ: ТРИВАЄ РОБОТА

Після підписання угод про співпрацю між ФПУ та Держгірпромнаглядом триває спільна робота державних і профспілкових інспекторів з охорони праці.

Так, протягом 2012 року за участю представників профспілок усіх рівнів теруправління Держгірпромнагляду в Кіровоградській області проведено три комплексні перевірки з питань безпеки та умов праці на підприємствах. Їх результати розглядалися на спільній виїзній нараді. На Вінниччині теруправління Держгірпромнагляду спільно з ФПО розробили та вивели на засідання тристоронньої соціально-економічної ради пропозиції щодо єдиної в області форми комплексних заходів для досягнення встановлених нормативів з охорони праці. За результатами засідання підготовлено відповідний

проект рішення та доручення голові облдержадміністрації щодо його виконання. Минулого року представники профспілок Вінницької області взяли участь у проведенні комплексних перевірок підприємств Калинівського і Козятинського районів з приводу підвищення рівня виробничого травматизму та погіршення стану умов праці. Теруправління Держгірпромнагляду в Полтавській області за участю фахівців ФССНВПЗ, профспілок області, санітарно-епідеміологічної служби та представників інших організацій за 9 місяців 2012 року проведено 12 комплексних і 6 всебічних перевірок суб'єктів господарювання.

КРИТЕРІЇ СОЦСПРАВЕДЛИВОСТІ

БЕЗПЕКА ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В ПРОЦЕСІ ПРАЦІ

Офіційний нагляд за забезпеченням охорони праці належить виконувати відповідним державним органам. Водночас законодавством України профспілком надано право здійснювати громадський контроль у цій сфері, створювати відповідні інспекції та комісії, проводити незалежну експертизу умов праці, брати участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві, захищати трудові права працівників усіма законними способами.

Юрій АНДРІЄВСЬКИЙ,
керівник департаменту охорони праці ФПУ

Цю роботу Федерація профспілок України, її членські організації постійно й активно здійснюють силами технічної інспекції праці профспілок (165 штатних інспекторів), а також спеціально уповноважених представників у більшості первинних профспілкових організацій. Для проведення незалежної експертизи умов праці ФПУ створила й успішно забезпечує роботу Центру незалежних експертів із охорони праці.

Наприкінці минулого року Рада ФПУ проаналізувала стан забезпечення трудових прав і ухвалила низку рішень, спрямованих на відновлення правової інспекції праці профспілок і вдосконалення роботи технічної інспекції.

Ці рішення викликані загостренням ситуації з дотриманням роботодавцями законодавства в сфері праці, зокрема її охорони, поширенням нелегальної праці, обмеженням прав державних наглядових органів.

Під час минулорічної зустрічі з активом профспілок Прем'єр-міністр України Микола Азаров зазначив, що в Україні мільйони людей змушені укладати сумнівні трудові договори. За оцінкою профспілок і урядовців, понад 4 млн громадян працюють без оформлення трудових відносин, тобто нелегально, залишаючись соціально незахищеними у випадку травмування або професійного захворювання (переважно в будівництві, торгівлі, сільському господарстві). Поширена практика приховування від розслідування випадків травмування та професійних захворювань, про що свідчить показник співвідношення нещасних випадків із смертельними наслідками до загальної кількості нещасних випадків. Протягом останніх трьох років в Україні (з урахуванням випадків, що сталися на виробництві, але визнані комісіями такими, що не пов'язані з ним) цей показник становив 11, тоді як у країнах Європи він коливається в межах 100–1000. Щорічна ж відносна кількість виявлених професійних захворювань там майже втричі перевищує аналогічний показник в Україні, і це при тому, що загалом умови праці на підприємствах у них набагато кращі.

Однією з причин такої ситуації є відсутність відповідного державного нагляду в нелегальному секторі праці. Тому згідно з рішеннями Ради ФПУ профспілки розпочинають масове навчання своїх представників з метою здійснення кваліфікованого контролю за дотриманням роботодавцями законодавства з охорони праці. І не лише контролю, а й консультативно-дорадчої роботи, особливо на підприємствах малого та серед-

нього бізнесу, де реєструється найбільше порушень трудового законодавства. У цьому зацікавлені всі сторони соціального діалогу – роботодавці, держави та профспілки. Саме тому стало можливим прийняття в січні цього року Правлінням Фонду соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань, до складу якого входять представники трьох сторін соціального діалогу, рішення про виділення коштів на зазначене навчання близько 20 тис. представників профспілкових організацій.

Крім того, ми пропонуємо нашим колегам із соціального діалогу

Профспілки розпочали роботу щодо масового навчання своїх представників для здійснення кваліфікованого контролю за дотриманням роботодавцями законодавства з охорони праці.

гу спільними зусиллями створити в регіонах консультативно-методичні центри для надання допомоги представникам підприємств і профспілок щодо впровадження систем управління охороною праці з електронними базами законодавчих та інших нормативно-правових актів, інформацією про позитивний досвід і т. ін.

Слід зазначити, що великі надії ми покладаємо на реалізацію завдань Загальнодержавної соціальної програми поліпшення умов і гігієни праці на 2014–2018 роки, куди ввійшла більшість пропозицій профспілок, спрямованих на поліпшення стану охорони праці на робочих місцях, удосконалення реалізації державної політики в цій сфері діяльності. Уряд її вже схвалив і надав у вигляді законопроекту для розгляду і затвердження Верховною Радою України.

**ПОНАД
4 МЛН
ГРОМАДЯН
ПРАЦЮЮТЬ БЕЗ
ОФОРМЛЕННЯ
ТРУДОВИХ
ВІДНОСИН**

Раїса
Чирва

оглядач «ПВ»
chirva@bigmir.net

ДЕНЬ ТРИВАЛІСТЮ У РІК

20 лютого Україна відзначатиме День соціальної справедливості. Як і все прогресивне людство. Та для нашої держави весь 2013 рік має стати роком соціальної справедливості. В усякому разі, так заявив Президент України Віктор Янукович. Підставою для такої оптимістичної заяви виявилися сподівання глави держави, що «ефект від реформ та економічних досягнень має перетворитися на реальний фінансовий захист наших громадян». Чи всі поділяють такий оптимізм, з'ясували «Профспілкові вісті».

ІСТОРІЯ ПИТАННЯ

У 2007 році на черговій сесії Генеральної Асамблеї ООН ухвалено резолюцію, що передбачає відзначення 20 лютого, починаючи з 2009 року, Всесвітнього дня соціальної справедливості. Цей документ, підтриманий більшістю держав світу, мав стати важливим кроком для вирішення таких наболілих проблем, як ліквідація злиденності та бідності, забезпечення повної зайнятості, гідної праці, соціального добробуту та справедливості для всіх. Іншими словами, має існувати відповідність між соціальним статусом і реальним становищем, працею і винагородою за неї тощо. Вічне й законне прагнення кожної людини, незалежно від того, в якому суспільстві вона живе.

Федерація профспілок України з надією сприйняла ініціативу ООН. Однак знадобилося три роки, перш ніж профспілкові лідери «достукалися» до влади. Колишньому президентові Віктору Ющенку ідея відзначати в Україні День соціальної справедливості видалася дріб'язковою. На пропозицію запровадити щорічне відзначення в Україні 20 лютого Всесвітнього дня соціальної спра-

ведливості відгукнувся у листопаді 2011 року Віктор Янукович.

Що означає відзначення такого дня на державному рівні? Найперше – привертати увагу суспільства, органів державної влади, громадських організацій до вирішення питань соціальної справедливості, окреслити стратегію на її забезпечення. Однак усе це гарно в теорії. На практиці проблем набагато більше. Українська система соціального захисту має безліч проблем. Недостатній рівень захищеності з боку держави, недостатність, а почасти й відсутність культури соціальної відповідальності у великого капіталу, себто роботодавців. І байдужість людей, нездатних до самоорганізації та боротьби за свої законні права. Проблеми ускладнила й світова економічна криза, і невміння населення притосуватися до нових ринкових умов. Відтак рівень і якість життя пересічних українців стрімко знижується, за межею бідності опинилася більша частина населення. Розпочаті соціально-економічні реформи, зокрема адміністративна, податково-бюджетна, пенсійна, поки відчутно не поліпшили життя та добробут населення. От і виходить, що у нас поняття соціальної справедливості асоціюється швидше з несправедливістю. Хоча перше – одвічне прагнення людини, а друге – реальний стан речей.

Якщо людина працює з повною віддачею, з високою продуктивністю, то вона має отримувати належну заробітну плату. Це соціально справедливо, й у правових демократичних державах підтверджується практикою, соціально-економічними показниками, життєвими реаліями. Ми ж, виходить, лише на шляху до цього. І тільки зараз начебто починаємо розуміти, що низька зарплата – це демотивація до активної продуктивної праці, поступове знищення трудового потенціалу. Політика «дешевої праці»

вже призвела до руйнації трудового потенціалу України, нечуваної еміграції, тінізації зайнятості, а в результаті – до масштабного зубожіння народу.

НЕДОСЯЖНА МРІЯ

Як власне українці відповідають на запитання «Чи є у нас соціальна справедливість?». Якщо говорити в цілому, то результати невтішні. Більшість схилиється до думки, що соціальна справедливість є, але ми її не відчуваємо. Певна категорія громадян вважає, що ми тільки на початку шляху до соціальної справедливості, однак чимало громадян налаштовані вкрай категорично, бо вважають, що у нас немає соціальної справедливості. Для переважної частини українського суспільства це недосяжна мрія.

Експерт з економічних досліджень Руслан Титов зауважує: «Людам відчутно бракує головного – соціальної справедливості. Вона є, але не у нас, в Україні, а за кордоном. Це в європейських країнах узяли всі кращі соціальні досягнення радянських часів і використали на благо людей. Так, у Швеції, Австрії, Фінляндії, Франції, Німеччині діють соціальні програми, які у нас запроваджувались іще в 70-ті роки. На Заході їх зуміли поєднати з ринковою економікою і дістали результат. А ми не можемо створити елементарних умов, у яких має жити цивілізована людина».

Найбільше пересічні громадяни нарікають на несправедливість в оплаті праці та пенсійному забезпеченні. Не може людина, яка працювала все життя, отримувати 1000 гривень пенсії, тоді як хтось за якісь примарні заслуги отримує в 30–40 разів більше. І в цьому – наочний вияв соціальної несправедливості.

Профспілкові активісти закликають до відновлення справедливості в зарпла-

За висновками експертів ООН, гарантований мінімум для забезпечення відтворення трудового потенціалу країни має становити не менш як 3\$ за годину. В Україні такий рівень заробітної плати має лише 21% працівників.

За результатами опитування, проведеного ФПУ, 40% громадян вважають, що соціальна справедливість – це рівність соціальних прав, законність для всіх, захист прав громадян, чесність; 15% – добробут народу, високі зарплати й пенсії пересічних громадян, доступне житло; 13% – соціальні блага за заслугами, оцінка людини за її особистими якостями; 7% – ефективний соціальний захист, підтримка державою малозабезпеченого населення; 4% упевнені, що соціальної справедливості не існує взагалі.

Прості українці мають своє уявлення про соціальну справедливість...

Фото Кирила ЛАТИШЕВА

тах, пропонуючи закладати в них ціну людської праці, а не економічні показники виробництва; у пенсіях, які шалено різняться у пересічного пенсіонера й колишнього високого чиновника.

Прості українці мають своє уявлення про соціальну справедливість. Приміром, мешканець Запоріжжя Микола Пасічник вважає: «Справедливість – це коли на кожному підприємстві сформовано повний пакет соціальних гарантій. Але в Україні поки що такого не спостерігається. Депутати, чиновники отримують зарплати, яких немає в жодній тарифній сітці, мають пільги на лікування. А ми на Запорізькій АЕС, якщо людина потребує серйозного лікування, пускаємо шапку по колу. Не бачу справедливості ні в пенсійній реформі, ні в єдиному соціальному внеску».

Насправді громадяни України хочуть не так вже й багато. Тільки те, на що ма-

ють право, що гарантує їм Конституція. Право на місце роботи та заробітну плату, можливість навчатися, лікуватися, відпочивати, мати пристойне житло. Виключно те, що передбачено в Основному Законі держави. І щоб решта законів основному не суперечили, а лиш утверджували ці права. Цього для соціальної справедливості цілком достатньо.

РЕВОЛЮЦІЯ ЧИ СОЦІАЛЬНИЙ ДІАЛОГ

Зростаюча соціально-економічна нерівність і поширення бідності в суспільстві, пов'язані з нерівномірним розподілом здобутків від економічного зростання, відсутність справедливості в політиці перерозподілу доходів – головні проблеми, що турбують профспілкових ак-

тивістів. До того ж існує реальна загроза подальшого посилення цих негативних процесів. Зупинити тенденцію можна – вважає Федерація профспілок України. Потрібно лише, аби реально запрацював соціальний діалог.

Для чого він потрібен – соціальний діалог? Чому це словосполучення іноді спричиняє шквал критики? Насамперед через те, що багато хто просто не розуміє, що означає це поняття. Воно сприймається швидше як змова, своєрідна капітуляція перед роботодавцями, примарне бажання виконувати будь-які вимоги великого бізнесу в обмін на лояльність чи персональні преференції.

Насправді за участі трьох сторін – роботодавців, органів влади та профспілок можна багато чого досягти. Найперше – визначити й узгодити рівень життя населення, вартість робочої сили в Україні,

зайнятість, рівень оплати праці, низки питань, що стосуються життя, здоров'я людей, їхніх прав і свобод. І найголовніше – відповідальність кожного учасника тристоронньої угоди про відповідальність за її виконання.

До нинішнього Дня соціальної справедливості мають підписати тристоронню Генеральну угоду. З урахуванням усіх розбіжностей між позицією Міністерства соціальної політики та профспілками. Керівник міністерства Наталія Королевська переконує, що таких розбіжностей можна уникнути або знайти компромісні рішення. З ініціативи Міністерства експертної політики створено Науково-експертну раду з розроблення Концепції соціального розвитку на 2013–2023 роки. До складу ради ввійшли й профспілкові діячі. Наприкінці січня обговорювалися ключові пріоритети, що будуть внесені до проекту концепції. І серед них – головна теза – подолання соціальної несправедливості. За нею йдуть тези про підвищення рівня і якості життя населення, сприяння сталому соціально-економічному зростанню та посилення соціальної безпеки держави. Голова ФПУ Юрій Кулик акцентував увагу учасників засідання, що подолання соціальної несправедливості треба розпочинати з утвердження гідної праці. У цьому сенсі Федерація профспілок має намір долучитися до розроблення проекту Концепції у найактивніший спосіб. І це має стати протипоказом гарячим головам, котрі підбурюють профспілки «піднімати народ до боротьби за рівність». Здається, щось схоже вже в історії було.

КОМЕНТАР ГОЛОВИ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФСПІЛОК УКРАЇНИ ЮРІЯ КУЛИКА

Юрій Кулик, Голова ФПУ

Відзначення Дня соціальної справедливості на державному рівні – це ще один інформаційний привід привернути увагу українського суспільства, органів державної влади та місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, громадських організацій до вирішення питань соціальної справедливості та необхідності консолідації зусиль, спрямованих на розбудову в Україні суспільства соціальної справедливості. Наразі маємо два шляхи захисту прав та інтересів людей праці – це переговори або масові акції протесту. Але наш пріоритет – соціальний діалог. Профспілки разом із владою та робо-

тодавцями мають зробити все, щоб привернути увагу громадськості до необхідності побудови в Україні суспільства соціальної справедливості та активного впровадження в життя політики й стратегій, спрямованих на скорочення масштабів бідності та злиднів, зменшення розшарування населення за доходами та рівнем життя, забезпечення можливості розширеного відтворення робочої сили за рахунок підвищення частки оплати праці в структурі витрат на виробництво.

На виконання рішень Ради ФПУ профспілки розпочинають роботу з розгортання масового навчання своїх представників для забезпечення кваліфі-

кованого контролю за дотриманням роботодавцями законодавства з охорони праці. І не лише контролю, а й проведення консультативно-дорадчої роботи, особливо на підприємствах малого й середнього бізнесу, де реєструється найбільше порушень трудового законодавства. У цьому збігаються інтереси всіх трьох сторін соціального діалогу: роботодавців, держави і профспілок.

Ми також пропонуємо нашим колегам по соціальному діалогу спільними зусиллями створити в регіонах консультативно-методичні центри з охорони праці для надання допомоги представникам підприємств і профспі-

лок щодо впровадження систем управління охороною праці з електронними базами законодавчих та інших нормативно-правових актів, інформацією про позитивний досвід і т. ін. Маю відзначити, що великі надії ми покладаємо на реалізацію завдань Загальнодержавної соціальної програми поліпшення умов і гігієни праці на 2014–2018 роки, куди ввійшла переважна більшість пропозицій профспілок, спрямованих на поліпшення стану охорони праці на робочих місцях, удосконалення реалізації державної політики у цій сфері діяльності. Уряд її вже схвалив. Тепер справа за Верховною Радою.

У нинішніх складних умовах соціально-економічного реформування Федерація профспілок України домагається обов'язкового виконання законодавчих гарантій у системі соціального страхування, аби не допустити погіршення соціального захисту громадян.

ПЕНСІЙНИЙ ДИСБАЛАНС

Одна з основних проблем системи пенсійного забезпечення – низький рівень пенсійного забезпечення у солідарній пенсійній системі. Розмір мінімальної пенсії за віком має встановлюватися на рівні прожиткового мінімуму (ПМ) для осіб, які втратили працездатність. Однак затверджений Верховною Радою показник ПМ є нижчим від фактичного.

Не менш важливою є проблема розриву в розмірах пенсій, які призначені в різні роки. Протягом майже всього періоду (з 2005 року) щорічне підвищення пенсії із 1 березня здійснювалося лише на мінімально допустимому рівні – на 20% зростання середньомісячної зарплати в Україні, що не забезпечувало збільшення пенсій, навіть на рівень інфляції.

У 2008 і 2012 роках за рішенням Уряду пенсії перераховувалися з урахуванням середньої зарплати в країні за 2006 та 2007 роки, проте це не вирішило проблему, оскільки для розрахунку пенсій, призначених до 2008 року, застосовувалася середня зарплата в країні за 2007 рік – 1197 грн, а під час призначення пенсій у 2012 році – 2001,20 грн. Тож пенсії, призначені чотири й більше років тому, майже вдвічі менші, порівняно з пенсіями, які призначаються нині.

Середній розмір пенсій у солідарній системі перевищує мінімальну пенсію за віком на 60%, хоча співвідношення мінімальної та максимальної пенсії становить 1,0 до 10,0. При цьому для окремих категорій працівників запроваджено спеціальні пенсійні системи.

Досі не вирішено питання звільнення Пенсійного фонду (ПФ) від невластивих йому виплат. За рахунок своїх коштів ПФ продовжує здійснювати виплати, які мають виплачуватися за рахунок державного, місцевого бюджетів та інших фінансових джерел. При цьому не зроблено реальних кроків щодо наповнення бюджету фонду для сталого фінансування пенсійних виплат, а саме: не ліквідовано пільги зі сплати страхових внесків; не вирішено питання щодо сплати страхових внесків особами, які перейшли на спроще-

21,8
МЛРД ГРН
СТАНОВИТИМЕ
ДЕФИЦИТ
ПЕНСІЙНОГО
ФОНДУ ЦЬОГО
РОКУ

ФПУ на захисті соціальних гарантій

База відпочинку «Машинобудівник»

фото Людмили СОЛЬСЬКОЇ, АТ «Бериславський машинобудівний завод», Херсонська обл.

ну систему оподаткування; не вжито реальних заходів для підвищення зарплати та виведення її з тіні. Пенсійний фонд є дефіцитним також через масштабне виведення у «тінь» десятків мільярдів гривень зарплати та перекладення на нього державних соціалов'язань. У 2013 році очікується дефіцит фонду в розмірі 21,8 млрд грн.

Потребують урегулювання певні проблеми при обчисленні страхового стажу й заробітку для визначення розмірів пенсії, пільгового пенсійного забезпечення працівників, зайнятих на роботах із шкідливими й важкими умовами праці, при призначенні та виплаті пенсій за вислугу років тощо.

З метою урегулювання усіх цих проблем під час консультацій щодо проекту Генеральної угоди на новий термін сторони соціального домовилися внести питання щодо спільного розроблення й реалізації заходів, спрямованих на удосконалення порядку призначення та індексації пенсій, ліквідації диспропорцій у розмірах пенсій, призначених у різні роки, забезпечення стабільного функціонування пенсійної системи. Крім того, профспілки запропонували внести до Генугоди положення щодо напрацювання концептуальних підходів до реформування спеціальних пенсійних систем з метою забезпечення рівних умов призначення пенсій усім громадянам.

Нині на розгляді у ВР перебувають проекти законів, спрямовані на врегулювання питань фінансування виплат пенсій на пільгових умовах, удосконалення механізму індексації пенсій, обчислення страхового стажу й зарплати тощо. Профспілки сподіваються, що перелі-

чені проблеми системи пенсійного страхування найближчим часом буде вирішено.

ПРОФРИЗКИ. ВИПЛАТИ Й НАДБАВКИ

У 2012 році Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань (Фонд) з ініціативи профспілок і підтриманий Урядом нарешті розпочав осучаснення щомісячних страхових виплат потерпілим на виробництві за рахунок страхових коштів. Перший етап, що проводився навесні минулого року, стосувався щомісячних страхових виплат, призначених потерпілим та їхнім сім'ям до 2006 року, що в цілому становило 552 млн грн витрат Фонду. Профіцит коштів 2012 року (близько 1 млрд грн) на вимогу профспілок дав змогу правлінню Фонду прийняти рішення про проведення другого етапу осучаснення щомісячних страхових виплат потерпілим на виробництві: з 01.09.2012 року підвищити щомісячні страхові виплати у середньому на 200–220 грн понад 240 тис. потерпілим (членам їхніх сімей), у яких право на перерахунок щомісячних страхових виплат відповідно до ч. 2 ст. 29 базового Закону настало у період з 1 січня 2002 до 1 березня 2007 року (витрати – 710 млн грн).

Надалі профспілки домагатимуться законодавчого забезпечення гарантування мінімальної розміру щомісячної грошової суми у разі часткової чи повної втрати працездатності, що компенсує відповідну частину втраченого заробітку потерпілого від нещасного випадку на виробництві – у розмірі не менше прожиткового мінімуму для працездатної особи у перерахунку на 100% втрати працездатності.

ДОПОМОГА ПО БЕЗРОБІТТЮ

Два роки поспіль мінімальний розмір допомоги по безробіттю для застрахованих осіб становить лише 76,9% прожиткового мінімуму, що на 221 грн нижче за межу бідності. Це значною мірою негативно впливає на рівень бідності домогосподарств, у яких є безробітні. Тим часом під час голосування проекту бюджету Фонду на 2012 рік і під час внесення змін до нього урядова сторона та сторона роботодавців відхилили пропози-

Профспілки не повинні допустити перетворення єдиного соціального внеску на єдиний соціальний податок, що по суті буде початком руйнування в Україні ефективної системи соціального страхування.

цію профспілок щодо поетапного підвищення розміру цієї допомоги до конституційно визначеного рівня.

ЛІКАРНЯНИ, ОЗДОРОВЛЕННЯ

Упродовж 2012 року успішно вирішувалася проблема забезпечення застрахованих осіб санаторно-курортним і відновлювальним лікуванням за рахунок коштів Фонду соцстраху з тимчасової втрати працездатності. У бюджеті Фонду на 2012 рік передбачалося асигнування на фінансування санаторно-курортного лікування у сумі, що втричі більша, ніж було передбачено в 2011 році, та трохи більше рівня фінансування у 2010

році. На вимогу профспілкової сторони вся економія страхових коштів і перевищені, порівняно з плановими, доходи бюджету Фонду впродовж року перерозподілялися на користь дитячого оздоровлення. За наполяганням профспілкової сторони правління Фонду ухвалило рішення, що дозволяє, як виняток, правлінням відділень Фонду фінансувати за рахунок страхових коштів оздоровлення дітей застрахованих осіб у дитячих закладах із тривалістю оздоровчої зміни не менш як 14 днів. Це сприяло збільшенню кількості змін та оздоровлених дітей, а також зменшенню вартості путівки для батьків.

У 2013 році планується продовжити збільшення фінансування оздоровчих заходів у цілому на 23,2%, порівняно з 2012 роком, у т. ч. на санаторно-курортне лікування застрахованих осіб – на 22,4%, на оздоровлення дітей у дитячих оздоровчих закладах – на 57%.

У січні ц. р. ФПУ вдалося виправити ситуацію, що виникла із заборгованістю з оплати лікарняних листків Фондом перед застрахованими особами внаслідок значущої затримки Державною казначейською службою України перерахунків страхових коштів Фонду на фінансування соціальних виплат застрахованим особам.

ФПУ звернулася з відповідним листом до Прем'єр-міністра України Миколи Азарова. Правління Фонду з ініціативи профспілкової сторони розглянуло зазначене питання на засіданні правління 20.11.2012 року, наголосивши, що,

крім того, на місцях нарікають на обмеження, які встановлені робочими органами відділень Фонду щодо приймання заявок-розрахунків від страхувальників. Голова правління Фонду, заступник Голови ФПУ Валерій Горбатов надав відповідне протокольне доручення для виправлення цих недоліків на місцях.

Завдяки наполегливим діям ФПУ вдалося виправити цю ситуацію. Нині накопичена заборгованість казначейства перед Фондом практично повністю погашена, а заборгованість у двох-трьох окремих областях коливається в межах 30–60 млн грн залежно від обсягів заявок страхувальників.

Департамент соціального діалогу та соціального страхування апарату ФПУ

Фото Анатолія ЛИСЕНКА

КОНЦЕПЦІЯ

НОВА МОДЕЛЬ ВИРІШЕННЯ ТРУДОВИХ СПОРІВ В УКРАЇНІ

7 лютого в Будинку спілок був презентований «Проект концепції нової моделі вирішення трудових спорів в Україні». Захід відбувся в рамках шведсько-українського співробітництва. Його учасники обговорили роль та завдання профспілок під час вирішення трудових спорів.

Олена ОВЕРЧУК
редактор відділу «ПВ»

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Презентувала «Проект концепції нової моделі вирішення трудових спорів в Україні» незалежний експерт, керівник робочого комітету проекту Надія Зарько. Основна мета проекту – створення нової моделі вирішення трудових спорів в Україні, а серед основних його завдань експерт виокремлює наступні:

- аналіз сучасного стану вирішення трудових спорів в Україні, включаючи нормативно-правові акти й існуючу практику;
- здійснення порівняльного аналізу української та європейської (на основі шведської системи вирішення трудових спорів) практик;
- встановлення основних проблем існуючої системи, що перешкоджають ефективному вирішенню трудових спорів;
- формулювання базових принципів, основних рис та змістовної складової нової моделі вирішення трудових спорів в Україні;
- визначення напрямів та етапів формування нової моделі вирішення трудових спорів;
- формулювання пропозицій щодо фінансового забезпечення нової моделі вирішення трудових спорів в Україні;
- прогнозування очікуваних результатів від реалізації концепції.

ПРОБЛЕМИ ІСНУЮЧОЇ СИСТЕМИ

Серед причин, що перешкоджають розвитку трудових відносин та ефективному вирішенню трудових спорів, у проекті зазначаються:

- непристосованість передбаченої в існуючих нормативних актах системи вирішення трудових спорів до реалій та потреб сучасної України;
- недостатня роль соціальних партнерів у запобіганні та вирішенні трудових спорів;
- проблеми вирішення індивідуальних трудових спорів (відсутність реально діючої на кожному підприємстві, в установі, організації системи вирішення індивідуальних трудових спорів комісіями з трудових спорів, коли здебільшого навіть створені КТС носять формальний характер і фактично не виконують функцій ані вирішення трудового спору по суті, ані його попередження);
- проблеми вирішення колективних трудових спорів (недостатність процедури вирішення колективних трудових спорів щодо формування і затвердження вимог найманих працівників і профспілок, визначення сторін трудового спору, моменту вступу в колективний спір, діяльності примирних органів та виконання їх рішень тощо);
- відсутність в Україні спеціалізованої трудової юстиції.

БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

На думку експертів, нова модель вирішення трудових спорів в Україні функціонуватиме на таких базових принципах, як верховенство права і законності; незалежність, рівноправність та правомочність сторін спору; вирішення спорів на основі соціального діалогу; оперативність вирішення спорів; простота та доступність процедури вирішення трудових спорів; пріоритет примирних процедур; обов'язковість рішень примирних органів і трудового арбітражу та відповідальність сторін

за їх виконання; безоплатність примирної процедури для сторін спору.

Нова модель вирішення трудових спорів в Україні має ґрунтуватися на нормах Європейської соціальної хартії (переглянутої), конвенції Міжнародної організації праці, ратифікованих Україною, та надбаннях кращої вітчизняної і європейської практики, для якої будуть характерними наступні риси та змістовні складові.

ПЛАН-2013

На основі схвалених Наглядною радою основних рис і складових нової моделі та глосарію члени робочого комітету розроблятимуть проект концепції, який після консультацій із шведськими експертами буде розміщено на офіційних сайтах НСПП, організації соціальних партнерів для широкого обговорення. Передбачається також проведення семінарів, круглих столів тощо, а також схвалення концепції на національному семінарі.

Формування нової моделі вирішення трудових спорів передбачає також комплексні заходи щодо якісної зміни всієї системи матеріального й процесуального права. Хаотичну систему вирішення трудових спорів необхідно уніфікувати, посилюючи при цьому повноваження Національної служби посередництва та примирення як органу (НСПП), що має досвід сприяння у вирішенні трудових спорів і наявну систему територіальних представництв, а також роль соціальних партнерів. З цією метою буде розроблено та подано в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до цілої низки чинних законів.

Також буде вироблено нову модель координації та співпраці у сфері трудових спорів між НСПП та соціальними партнерами, порядку розгляду спорів, регламенту роботи органів примирення, порядку ведення єдиного електронного реєстру трудових спорів тощо.

БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ФІНАНСУВАННЯ

У процесі запровадження нової моделі передбачається зміна порядку фінансування заходів у рамках вирішення трудових спорів.

Зокрема, в бюджетній програмі сприяння вирішенню трудових спорів, розпорядником коштів якої є НСПП, необхідно додатково передбачити кошти на:

- навчання і підвищення кваліфікації фахівців із вирішення трудових спорів;
- заробітну плату трудових арбітрів;
- ведення єдиного державного реєстру трудових спорів;
- матеріально-технічне забезпечення діяльності трудового арбітражу.

ПЕРСПЕКТИВА

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ

Створена дієва система вирішення трудових спорів на основі:

- гармонізації українського законодавства та європейських стандартів;
- підвищення ролі сторін соціального діалогу, налагодження ефективної співпраці між НСПП і соціальними партнерами та впровадження нових підходів до спільної відповідальності;
- доступної судової системи, запровадження спеціалізації суддів із розгляду питань трудового права в судах загальної юрисдикції;
- досягненню соціального миру на ринку праці та соціальної стабільності;
- формуванню сприятливих умов для ведення бізнесу;
- покращенню умов праці, єдності поглядів на необхідність технічних змін та продуктивності, досягненню економічної стабільності та адаптації до ринкових змін;
- підвищенню правового рівня населення, обізнаності громадян про можливості врегулювання соціально-трудових проблем.

ВИСНОВОК

ІЗ ПЕРШИХ ВУСТ

Під час засідань у Києві шведські експерти віддали належне роботі експертної групи, очолюваної Надією Зарько. Йоран Труген від імені шведських експертів зазначив:

«Нам добре відомо, з якими труднощами і перешкодами стикається українська сторона, намагаючись змінити стару систему. Мусимо визнати: нам знадобиться певний час для того, щоб усвідомити наявність потреби у колаборації між нашими системами. Результати першого року роботи є більш ніж задовільними. Ми сподіваємося на продовження співпраці та подальшу підтримку цих зусиль».

Шведські експерти пропонують приділити особливу увагу кільком важливим питанням, які є основою нової моделі. Їх слід глибше опрацювати в наступній версії, що розглядатиметься на спільному засіданні українських і шведських фахівців на початку березня 2013 року. Нарешті, схвальні відгуки експертів дістали спільні думки соціальних партнерів, висловлені під час засідання Наглядної ради. Йшлося, зокрема, про те, що результати роботи мають бути зрозумілими для соціальних партнерів і придатними для практичного вжитку, тобто не бути надміру «академічними». А це дійсно непросте завдання.

КОНТРОЛЬ | ТУРБОТА ПРО ЗДОРОВ'Я

ОРГАНІЗАЦІЯ МЕДИЧНИХ ОГЛЯДІВ ПРАЦІВНИКІВ

? Хто саме на підприємстві має займатися організацією проведення медоглядів працівників?

На жаль, нормативними актами з організації та проведення попередніх при працевлаштуванні та періодичних медоглядів працівників підприємств (постанови Кабінету Міністрів України № 1238 від 06.11.1997; № 1465 від 27.09.2000; № 559 від 23.05.2001; накази Міністерства охорони здоров'я України (МОЗ) № 263/121 від 23.09.1994; № 339 від 24.11.1997; № 124/345 від 05.06.2000; № 280 від 23.07.2002; № 246 від 21.05.2007) чітко не визначені посадові особи підприємства, установи або організації (далі – підприємства), які мають займатися організацією проведення періодичних медоглядів працівників.

Оскільки правильною організацією проведення періодичних медоглядів працівників має надзвичайно важливе значення для збереження їхнього здоров'я та забезпечення високої працездатності, а також раннього виявлення і запобігання виникненню профзахворювань, це питання має бути врегульоване відповідним нормативним актом роботодавця (керівника суб'єкта підприємства), який складається відповідно до вимог НПА ОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві».

Контроль за проведенням попередніх медоглядів працівниками при працевлаштуванні

доцільно покласти на працівників відділу (служби) кадрів підприємства, установи або організації, які розглядають та аналізують дані необхідних документів майбутнього працівника. Саме відділу кадрів і доцільно контролювати також проходження періодичних медоглядів працівниками відповідно до зазначених наказів МОЗ.

Щодо працівників, які працюють у важких і шкідливих умовах праці, осіб до 21 року та інших працівників певних категорій, які повинні проходити попередній і періодичний медогляди відповідно до вимог наказу МОЗ № 246, слід зазначити таке:

а) згідно з п. 2.2 цього наказу перед проведенням або організації (далі – підприємства), які мають займатися організацією проведення періодичних медоглядів працівників, а також раннього виявлення і запобігання виникненню профзахворювань, це питання має бути врегульоване відповідним нормативним актом роботодавця (керівника суб'єкта підприємства), який складається відповідно до вимог НПА ОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві».

Контроль за проведенням попередніх медоглядів працівниками при працевлаштуванні

підлягають попередньому (періодичному) медогляду (додаток 1 до зазначеного наказу). Складання цього акту, як правило, покладається на керівника відділу (служби) охорони праці підприємства на підставі матеріалів (карт умов праці) проведених на підприємстві атестацій робочих місць за умовами праці;

Фото Кирила ЛАТИШЕВА

б) згідно з п. 2.3 зазначеного наказу роботодавець повинен протягом місяця після складання акту скласти список працівників, які підлягають періодичним медоглядам (далі – Список) – додаток 2 до наказу.

Як правило, цей Список (графи 1–8) складають працівники відділу (служби) кадрів, оскільки вони мають доступ до відповідної інформації,

лікувально-профілактичного наказу закладу, з яким укладено договір на проведення такого медогляду та які проводимуть періодичний медогляд, згідно з даними дев'ятої та десятої граф Списку, а також вимог додатків 4 і 5 до п. 2.6. наказу МОЗ № 246. Заповнення цих граф має надзвичайно важливе значення, оскільки вони дають змогу роботодавцеві про-

Правильна організація проведення медоглядів працівників має надзвичайно важливе значення для збереження їхнього здоров'я та забезпечення високої працездатності, а також для раннього виявлення і запобігання виникненню профзахворювань.

що міститься в облікових документах працівників.

Дев'яту та десятю граф Списку заповнюють працівники відділу (служби) охорони праці підприємства на підставі матеріалів (карт умов праці) проведених на підприємстві атестацій робочих місць за умовами праці.

Графи 11 і 12 Списку заповнюють працівники

контролювати виконання програми періодичного медогляду, включаючи медогляд лікарями-спеціалістами, необхідні інструментальні та лабораторні дослідження.

Особливості участі представників різних відділів (служб) підприємства в організації проведення періодичних медоглядів зазначаються у розпорядчому документі роботодавця.

КОМПЕТЕНТНІСТЬ

КВАЛІФІКОВАНЕ РОЗСЛІДУВАННЯ

? Які кваліфікаційні вимоги висуваються до членів комісії з розслідування нещасного випадку? Чи повинен член комісії проходити навчання з питань охорони праці?

Відповідно до вимог пункту 11 Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві до складу комісії з розслідування нещасного випадку входять такі особи: керівник (спеціаліст) служби охорони праці або посадова особа, на яку покладено виконання функцій з охорони праці (голова комісії), представник Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань за місцезнаходженням підприємства, представник первинної профорганізації (у разі наявності на підприємстві кількох профспілок – представник профспілки, членом якої є потерпілий, а у разі відсутності профспілки – уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці), представник підприємства та інші особи.

Згідно з вимогами Закону України «Про охорону праці» посадовою особою, діяльність якої пов'язана з організацією безпечного ведення робіт, уповноваженою найманими працівниками особи з питань охорони праці під час прийняття на роботу й періодично один раз на три роки проходять за рахунок роботодавця навчання та перевірку знань із питань охорони праці, порядок яких регламентовано Типовим положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань із питань охорони праці, затвердженим наказом Держнаглядохоронпраці № 15 від 26.01.2005 і зареєстрованим у Міністерстві юстиції України за № 231/10511 від 15.02.2005 (далі – Типове положення).

До програм навчання з охорони праці обов'язково включаються питання щодо вивчення основних вимог Порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.

У пункті 1.3 Типового положення зазначено, що його вимоги є обов'язковими для виконання усіма центральними, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, бюджетними установами та суб'єктами господарської діяльності (підприємства) незалежно від форми власності та видів діяльності.

До участі в роботі комісії з розслідування нещасних випадків на підприємстві залучаються особи, які згідно з чинним законодавством пройшли навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛОГО

ДОВІДКА ЗА МІСЦЕМ ЛІКУВАННЯ

? Який лікувально-профілактичний заклад (ЛПЗ) встановлює зв'язок погіршення стану здоров'я працівника з впливом на нього небезпечних, шкідливих виробничих факторів, психоемоційних причин або протипоказань за станом здоров'я виконувати роботу? Який порядок встановлення протипоказань потерпілому, якщо він не проходив обов'язкового медогляду та не має результатів дослідження умов праці й виробничого середовища, які передували настанню нещасного випадку?

Відповідно до п. 64 Порядку розслідування нещасних випадків на виробництві віднесення захворювання до професійного здійснюється відповідно до процедури встановлення зв'язку захворювання з умовами праці (далі – Процедура) згідно з додатком 14 та переліком профзахворювань, затвердженим постановою Кабінету № 1662 від 08.11.2000.

Відповідно до п. 3 Процедури медвисновок щодо встановлення цього зв'язку або протипоказань за станом здоров'я виконувати роботу видає ЛПЗ за місцем лікування або обстеження потерпіло-

го у вигляді рішення лікарсько-експертної комісії на запит роботодавця та/або голови комісії.

Такий запит та додані до нього матеріали мають містити необхідні відомості про обставини нещасного випадку, результати дослідження умов праці й виробничого середовища, зокрема кількісні та якісні характеристики небезпечних, шкідливих виробничих факторів та/або факторів важкості чи напруженості трудового процесу, які передували настанню нещасного випадку.

Департамент охорони праці ФПУ

ПЛЕНУМ | У ПОШУКАХ МАЙБУТНЬОГО АТОМНОЇ ГАЛУЗІ

Про ситуацію, що склалася на підприємствах атомної енергетики і промисловості України, та подальші дії Атомпрофспілки йшлося під час її II пленуму, який днями відбувся в столиці. Серед учасників заходу, крім профактиву та керівників підприємств галузі, були присутні й представники профільного Комітету Верховної Ради, Міненергову-гілля, Мінсоцполітики та ін.

Холодна любов до Енергоатома

Анна РЄПІЧ
редактор відділу «ПВ»

У своїх виступах учасники пленуму висловлювали занепокоєння проблемами, що виникли на підприємствах атомної енергетики і промисловості. З трибуни тільки й лунало, що бракує фінансування, не виділяються належні кошти... Однак, за словами голови Професійної спілки працівників атомної енергетики та промисловості України Валерія Матова, ключовим болючим питанням, що нині турбує усю галузь, є продовження ресурсу атомних енергоблоків. «Наприкінці 2012 року завершився проектний ресурс експлуатації першого енергоблока Південно-Української АЕС. До 2017-го ще 8 серед 13 діючих енергоблоків відпрацюють належне. Натомість кошти на проведення підготовчих робіт із продовження ресурсу енергоблоків відсутні», – змалював ситуацію Валерій Матов. Також у своєму виступі голова профспілки наголосив, що уряд не продовжив дію Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу». Це, за його словами, загрожує штучним банкрутством НАЕК практично вже цього року.

ВАЛЕРІЙ МАТОВ:
«Одне з наших завдань – повернутися до Прем'єр-міністра України Миколи Азарова з приводу неприпустимості призначення на посаду керівника ДП НАЕК «Енергоатом» осіб, які не мають необхідного стажу роботи на керівних посадах у сфері використання ядерної енергетики».

но доповнення щодо врегулювання питань оплати праці працівників новоствореного підприємства.

Під час опрацювання проекту Галузевої угоди також досягнуто домовленості про створення двосторонньої робочої групи з обов'язковою участю фахівців підприємств зони відчуження для перегляду включених до діючих схем посадових окладів і тарифних ставок працівників цих підприємств найменувань посад та професій з метою перевірки їх відповідності тим, що включені до Класифікатора професій ДК 003, а також подальшого опрацювання зазначених схем. Цю роботу завершено в четвертому кварталі 2012 року, а відповідні зміни й доповнення будуть внесені під час перегляду Галузевої угоди в поточному році.

У серпні 2012 року укладено Галузеву угоду між Міністерством надзвичайних ситуацій України та профспілками працівників державних установ, атомної енергетики і промисловості, трудящих металургійної і гірничодобувної промисловості на 2012–2015 роки, зареєстровану в Мінсоцполітики 19 вересня того ж року. До цієї угоди було внесено певні зміни. Так, суттєвим є доповнення, що встановлення доплат за важкі, шкідливі й особливо шкідливі умови праці практично на всіх роботах, крім будівельних та ремонтно-будівельних, може здійснюватися за рахунок власних коштів підприємства. Ця проблема характерна практично для всіх галузей і є наслідком відсутності затвердженого Кабміном Переліку робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, виконання яких передбачає встановлення підвищеної оплати. На жаль, протягом останніх чотирьох років це питання залишається невирішеним, незважаючи на встановлення конкретних термінів його затвердження у генеральних угодах та неодноразові звернення галузевих профспілок до урядових структур.

БЛИЗЬКО 47%
УСІЄІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ, ЗА ПІДСУМКАМИ МИНУЛОГО РОКУ, ВИРОБЛЕНО АТОМНИМИ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯМИ

УВАГА ДО ПЕРВИНОК

Не менш важливим завданням завжди була підтримка первинних профспілкових організацій у ході колективних переговорів. Відтак роз-

Фото Кирила ЛАТИШЕВА

На пленумі було вирішено направити звернення до Президента України Віктора Януковича з приводу кризової ситуації в атомно-промисловому комплексі країни, а також ініціювати питання про необхідність створення державного органу управління цим комплексом. Президії ЦК, зокрема, доручено звернутися до уряду та низки міністерств для виправлення ситуації, що склалася нині в галузі.

глядалися проекти колективних договорів, надавалися зауваження і пропозиції щодо їх поліпшення, проводилися консультації із профспілковими працівниками підприємств (ДСП ЧАЕС, УЗФО, Державна корпорація «Українське державне об'єднання «Радон»), спеціальні воязовані гірничорятувальні (аварійно-рятувальні) загони МВС України та ін.).

Постійно проводилися розгляд запитів підприємств, листів та звернень ППО, підготовка відповідей щодо застосування окремих положень Галузевої угоди та колективних договорів, розробки та перерахунку схем посадових окладів і тарифних ставок, роз'яснень компетенцій органів з питань чинного законодавства.

У зв'язку з входженням до ЦК Атомпрофспілки первинних профспілкових організацій національних природних парків розпочато підготовчу роботу щодо їх об'єднання та розробки проекту Галузевої угоди.

ОХОРОНА ПРАЦІ

При профспілкових комітетах створені й працюють комісії з охорони праці та громадські інспектори, які виконують контрольні функції профспілки за основними напрямками роботи. Зокрема, спільно з роботодавцями розробляється та контролюється виконання комплексних організаційно-технічних заходів з досягнення необхідних нормативів безпеки, гігієни праці та виробничої сфери, підвищення рівня охорони праці та культури виробництва, профілактики виробничого травматизму, профзахворювань, контролю виконання сторонами відповідних зобов'язань за колективним договором.

Протягом звітного періоду підготовлено та проведено навчання

профспілкового активу (громадських інспекторів, членів ЦК) з питань охорони праці та розслідування нещасних випадків на виробництві. Разом з громадськими інспекторами підприємств та комісіями з охорони праці профспілкових організацій технічні інспектори здійснюють постійний контроль за виконанням організаційно-технічних заходів, спрямованих на забезпечення охорони і безпеки праці, беруть участь у комісіях з атестації робочих місць за умовами праці, перевіряють належних знань керівників і фахівців, до обов'язків яких входить забезпечення охорони праці, проведення комплексних перевірок її стану на підприємствах.

ПРАВОВАХИСНА РОБОТА

Задля забезпечення правової захищеності членів Атомпрофспілки постійно здійснюються заходи контролю за дотриманням законодавства про працю. Так, протягом 2012 року на підприємствах та в організаціях проведено 52 перевірки. Зокрема, виявлено 2219 порушень трудових прав працівників. Таким чином, порівняно з 2011 роком загальна їх кількість збільшилася на 1399! Значно зросла й кількість порушень законодавства за оплати праці (2092 порівняно з 661 у 2011 році).

З метою запобігання таким порушенням під час проведення перевірок надаються юридичні консультації керівництву підприємств і установ, іншим посадовим особам щодо застосування норм чинного законодавства. Як наслідок, зменшилася кількість порушень при звільненні працівників з роботи, зміни істотних умов праці, а також переведенні, переміщенні на іншу роботу.

ХАРКІВ. АРТ-ХАУС
POUR TOUJOURS

Брати-французи Боммер (не Люм'єр!) іще 1908 року саме у Харкові відкрили перший у Російській імперії стаціонарний кіно-театр. За довгі роки заклад неодноразово перейменовували, проте врешті-решт повернули йому законне первісне ім'я – «Боммер» (здається, ще й із «твердим знаком» наприкінці).

Він пережив революції та війни і, на щастя, спроби його продажу вже у незалежні часи: небайдужі харків'яни об'єдналися у громадську організацію й організували кампанію «Врятувати «Боммер». І врятували. Тут не демонструють комерційних стрічок – лише так звані арт-хаус, тобто суто авторське

кіно, сповнене власних поглядів і роздумів, власної естетики. Одне слово – елітарне, для підготовлених глядачів. Тут також можна насолодитися стрічками легендарних режисерів, переглянути цікаві короткометражки, представлені на фестивалях. Цьогоріч у травні в рамках V Міжнародного фестивалю «Харьков-

ская сирень» у приміщенні «Боммер» відкриється Музей історії кіно Харкова. Організатори прагнуть створити «старовинний будівлі особливе місце, де можна буде погортати сторінки історії місцевого кінематографа, зокрема майбутню експозицію прикрашать фотографії та копії знімків Альфреда Федецького.

СВІТЛІ ОБРІ | ВІКІПЕДІЯ – СКАРБНИЦЯ ЗНАНЬ

ВІКІРЕАЛЬНІСТЬ... ІЗ ВАЛЕНТИНОМ

Тетяна МОРГУН
оглядач «ПВ»ГОЛОС ЯК ДЗЕРКАЛО
ДУШІ

Идеться про голос народного артиста України, театрального й кіноактора, блискучого читця і, хоч як дивно для творчої людини, вмілого й результативного адміністратора – Олександра Биструшкіна. Часом наша пам'ять зберігає якісь епізоди, начебто другорядні, випадкові, відсуваючи вглиб щось більш важливе. Ось і мені при згадуванні прізвища Биструшкіна радше спадало на думку, як багато корисного й важливого він устиг зробити, перебуваючи на посту керівника Головного управління культури Києва. Яким був чітким та обов'язковим. Як ніколи не кидав слів на вітер. Як не по-чиновничому, неудавано переживав серйозні проблеми, що саме тоді, на початку й усередині 90-х, спіткали столичну культуру. І ось повернулося, можливо, головне в його життєвій місії: він у радіоефірі читає прозу, вірші. Й голос його вражає: щирий, сповнений високої духовності, геть позбавлений пози чи хизування. Олександр Биструшкін добувається того, що властиве дуже небагатьом майстрам-читцям: враження, що цей текст написав він сам, не спав над ним ночей, особисто вистраждав його. І ти беззаперечно віриш і тексту, й голосу.

Власне, пишу це під враженням недавно почутого: актор читав вірші дивовижного, неординарного українського поета Валерія Іллі. Поета емоційного, муготнього, який так тонко й болісно відчував світ, нібито жив без власної шкіри. Він мав би зійти яскравою зіркою понад вітчизняною поетичною нівою, шанувати-ся як чарівник незораного українського поетичного стилю. Але в нас не вміють запалювати зірки... Одне слово, із задоволенням дізнаюся, що Спілка звукорежисерів України представила Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка творчий проект Олександра Биструшкіна, над яким він працював цілих 10 років. Ідеться про «Аудіоантологію української поезії», де актор виступає не лише як виконавець, а й як автор та режисер. Альбом містить дев'ять дисків із записами творів Тараса Шевченка, Івана Франка, Олександра Олеся, Павла Тичини, Володимира Сосюри, Василя Симоненка, Миколи Вінграновського, Леоніда Кисельова, Івана Драча, Ігоря Римарука, Бориса Олійника, Василя Герасим'юка, а також листи до сина Василя Стуса та його вірші. А починалося все із «Зів'ялого листа» Івана Франка та «Монологів самоти» за Кобзарем. Поезії супроводжує музика українських композиторів.

В одному інтерв'ю з цього ж приводу Олександр Биструшкін зізнався, що кожен вірш він «пропустив крізь себе... Слід відчутти біль кожного поета, без болю нічого робити не можна». Тож отак актор щоразу переживав долю кожного з 13 поетів, включених до аудіоантології. І це не просто високий професіоналізм. Це ще й свідчення краших людських якостей виконавця – його чесності, безкомпромісності, духовності. І в голозі багатство душі відбивається неодмінно. Свою десятилітню працю актор хотів би присвятити дітям, юні, студентству. Бо коли записував, думав про молодий народ, який завтра стане господарем на українській землі. І справедливо бажати, аби в процесі свого соціального й культурного становлення цей народ устиг почути й сприйняти мудрість вічних, епохальних рядків.

Останнього дня січня український сегмент Вікіпедії відсвяткував свій дев'ятий день народження. Охочі до знань та ерудиції пам'ятають, що рівно дев'ять років тому вийшла перша стаття – «Атом». Утім, назвати цю публікацію статтею важко, бо складалася вона лише з двох речень, а автор волів лишитися анонімним. На сьогодні українська вільна енциклопедія має більш ніж солідний доробок: 426800 україномовних статей, зазначає ua.comments.ua. І, як недавно повідомив широкому загалу виконавчий директор фонду ГО «Вікімедіа Україна» Юрій Пероганич, нині публікації нашої Вікіпедії щосекунди переглядають 29 осіб, а щомісяця – 75 мільйонів. На його переконання, такого успіху досягнуто виключно завдяки здатності україномовного населення планет створювати інтелектуальний продукт і робити це якісно. Відомо також, що писати й редагувати статті може будь-який читач, проте багато хто із споживачів інтелектуального продукту просто зацікавлених не в змозі подолати так званій «психологічний бар'єр». Простіше кажучи, побоюються. Або воліють лишатися анонімними. Або підписуються «ніками». Керівники Вікіпедії справедливо вважають, що така позиція є невисправданою. Знову людський фактор, лише цього разу – з протилежним знаком: надмірна скромність, закомплексованість, невпевненість у власній компетентності. А це, зрозуміло, відчутно гальмує розвиток українського ресурсу.

Однак існують й інші актуальні «проблеми зростання». Зокрема (за тим же джерелом), Юрій Пероганич нарікає, що держава фактично потурає звууженню сфери використання української мови й аргументує тим, що на території України лише 51,1% усіх редакційних правок зосереджені в українському сегменті Вікіпедії й надто багато – 40,4% – на редагуванні російського. Це фактично прецедент, бо подібного немає в жодній іншій національній енциклопедії. Скажімо, в сусідній Польщі та Росії на редагування державною мовою припадає 80-90% правок.

Непокоїть «батьків» української Вікіпедії й те, що наше законодавство досі забороняє так звану «вільну панораму», тобто право публікувати знімки різних пам'яток і будівель без згоди автора або правовласника як за його життя, так і 70 років по смерті. Черговий аналогічний вияв людського фактора: надмірна, невинуватна делікатність, гідна кращо-чи просто зацікавлених не в змозі подолати так званій «психологічний бар'єр». Простіше кажучи, побоюються. Або воліють лишатися анонімними. Або підписуються «ніками». Керівники Вікіпедії справедливо вважають, що така позиція є невисправданою. Знову людський фактор, лише цього разу – з протилежним знаком: надмірна скромність, закомплексованість, невпевненість у власній компетентності. А це, зрозуміло, відчутно гальмує розвиток українського ресурсу.

Що ще засмуче? Виконавчий директор фонду скаже, що в нас відсутнє узаконене «відсоткове благодійництво». Тобто, коли платник податків має пра-

во вимагати, аби такий-то відсоток сплачених ним податків було спрямовано до якоїсь конкретної громадської організації. Згадане джерело наголошує, що, на думку Юрія Пероганича, в українському суспільстві взагалі відсутня традиція благодійництва й довіри до одержувача благодійної допомоги.

Але ж це приватна думка, не більше, до чого тут українське законодавство? І зрештою, пригадаймо, як

«Українська Вікіпедія є політично нейтральною та намагається будь-яку інформацію на ресурсі подавати з нейтральної точки зору».

Юрій Пероганич

мало не щодня засоби масової інформації закликають українську аудиторію виявити милосердя до смертельно хворої дитини чи молодої людини, котрі потребують грошової допомоги. І таки допомагають! Навіть пенсіонери своїми же-

законодавцю необхідність унормувати «відсоткову благодійність», а мільйонам вітчизняних «козерів» – що вона так цього варта! Але, між іншим, уже й сьогодні дістаєш справжнє задоволення, гортуючи її сторінки.

КОХАЙТЕСЯ, ЧОРНОБРІВІ... НА КОГО СЕРЦЕ ВКАЖЕ

З огляду на наближення Дня святого Валентина з цікавістю прочитала в українській Вікіпедії відповідну статтю, водночас переконавшись, що нею не раз і не двічі скористалися численні автори праймтайм інтернет-публікацій. Цікаво, що з ім'ям святого сталася справжня історична плутанина, оскільки щонайменше троє Валентинів

були римськими мучениками. Більше того, римо-католицька церква вважає, що святий Валентин патрунував не зако-

них, а людей, котрі страждають на нервові захворювання (втім, хіба любов не те саме?). Загалом свято це дуже давнє, йому мінімум п'ять століть, і люди різних країн та релігій однаково воліють прославляти щире кохання й взаємну відданість. А винахід «валентинки» приписують герцогу Орлеанському Шарлю, який, перебуваючи в англійському

полоні, нібито надсилав віршовані любовні послання коханій дружині. Одна з тих давніх «валентинок» навіть зберігається у Британському музеї. Однак є в цьому святі, для України молодому, й щось сумне: воно, сказати б, «вибіркове», як-от запрошення до танцю. Тому самотні серця 14 лютого страждають. То чи так уже все це нам потрібно?

СПОРТ

РІЗАТДІНОВА ПІДКОРЮЄ ТАРТУ

На першому етапі Кубка світу Miss Valentine 2013 в естонському Тарту перемогу в багатоборстві святкувала наша співвітчизниця Ганна Різатдінова (69,282 бала). Українська гімнастка випередила бронзову призерку чемпіонату світу-2010 білоруску Мелітину Станюту (64,531), яка в Тарту задовольнилася «сріблом», та представницю Азербайджану Марині Дурунда (63,132), що фінішувала на бронзовій сходинці п'єдесталу пошани. Також Ганна збрала чудову колекцію нагород в окремих видах програми: «золото» у вправі з обручем і три «срібла» у вправах із стрічкою, м'ячем і булавами.

БІАТЛОН | УКРАЇНКИ ЗДОБУВАЮТЬ МЕДАЛІ НА ЧЕМПІОНАТІ СВІТУ

УРОЖАЙНИЙ ДЕБЮТ У ЧЕХІЇ

Чеське Нове Место вперше приймає чемпіонат світу з біатлону, але для українських стріляючих лижників і вітчизняних шанувальників цього зимового виду спорту воно вже стало знаковим – наші дівчата встигли вписати свої імена в історію світового біатлону.

Володимир ПОЛЕТАЄВ,
спеціально для «ПВ»

Одразу дві українки – Олена Підгрушна і Віта Семеренко зійшли на п'єдестал пошани за підсумками спринтерської гонки. Причому Олена підкорила найвищу сходинку, а Віта заволоділа бронзовою нагородою. У фінішному протоколі поміж українками опинилася норвежка Тура Бергер, яка поступилася нашій чемпіонці більш ніж 6 секундами. Таким чином, Україна вперше за останнє понад десятиліття отримала чемпіонку світу з біатлону – 2002 року Олена Зубрилова виграла мас-старт. А от у

спринті наша збірна досі перемог на чемпіонатах світу не знала, тож Підгрушна відкрила лік «золоту» України в цій дисципліні. Натомість Віта Семеренко здобула медаль на третьому поспіль чемпіонаті світу! До речі, дві нагороди в одній гонці в української збірної вже були – у сезоні 1998/99 знову-таки в мас-старті «золото» Олени Зубрилової доповнила «сріблом» Олена Петрова.

Однак нині обидві наші спортсменки потішили не тільки чистою стрільбою на вогневих рубежах (більшість фаворитів мали із цим серйозні проблеми), а

й гідною швидкістю на трасі. Саме швидкість дозволила Підгрушній здобути і другу медаль у Нове Место, цього разу в гонці переслідування. За результатами спринту українка першою вийшла на 10-кілометрову дистанцію, і безпомилкова робота на двох вогневих рубежах вивела її в лідери. Однак порив вітру на стійці змусив українську спортсменку «намотати» зайві 300 м, де компанію їй на двох штрафних колах склала норвежка Тура Бергер.

Суперниці практично разом пішли на четверте коло: Бергер – четвертою,

Підгрушна – п'ятою. Останнє снайперське випробування внесло корективи до топ-п'ятірки. Гонку очолила норвежка, а українка з чистою стрільбою побігла на останнє коло п'ятою. Однак через падіння норвежки Флатланд і росіянки Зайцевої перемістилася на третє місце, яким нікому так до самого фінішу й не поступилася. Чемпіонкою стала Бергер, «сріблом» здобула полька Крістіна Палка. Бронзова медалістка в спринті Віта Семеренко фінішувала дев'ятою, її сестра Валя посіла 43-тю позицію в підсумковому протоколі.

коротко

ЛЕГКА АТЛЕТИКА

ФРАНЦУЗЬКО-КУБІНСЬКИЙ П'ЄДЕСТАЛ

У Донецьку відбувся уже XXIV Міжнародний легкоатлетичний турнір «Самсуг – Зірки жердини», який традиційно зібрав практично всіх найсильніших представників цього виду спорту.

За відсутності «Бубки в юбіці» Єлени Сімбаєвої особливо напруженою боротьбою в змаганнях серед жінок не вийшло. Перемогу святкувала срібна призерка Олімпійських ігор в Лондоні кубинка Яріслі Сільва з результатом 4 м 76 см. Тим самим вона повторила кращий результат сезону в світі, встановила національний рекорд Куби і свій особистий, повідомляє офіційний сайт НОК.

Не сталося сенсації і в змаганнях серед чолові-

ків. Попри те, що олімпійський чемпіон Лондона-2012 і переможець минулорічного турніру «Зірки жердини» француз Рено Лавіліньї лише недавно відновився після травми, гідної конкуренції скласти йому так ніхто й не спромігся. Французький спортсмен здобув головний приз змагань, підкоривши висоту 5 м 85 см. Він намагався подолати планку на позначці 5 м 93 см, але всі три спроби виявилися невдалими.

БАСКЕТБОЛ | ПІДГОТОВКУ ДО Євро-2015 РОЗПОЧАТО

УКРАЇНА ГОТУЄТЬСЯ ДО ЄвроБАСКЕТУ

Минулого тижня під головуванням Президента України Віктора Януковича відбулося перше засідання Координаційного комітету з підготовки та проведення в Україні фінального турніру чемпіонату Європи 2015 року з баскетболу.

Президент України, відкриваючи засідання, наголосив, що підготовка України до ЄвроБаскету має відбуватися відповідально та скоординовано. «У нас попереду – напружена і дуже відповідальна робота. Тому кожен на своєму місці, з першого дня, не очікуючи окремих якихось вказівок чи контрольних перевірок, повинен відпрацювати план ви-

конання тієї ділянки роботи, яку йому доручено, й мені особисто доповісти», – сказав Віктор Янукович, звертаючись до учасників Координаційного комітету. Глава держави зазначив, що Україна вже має позитивний досвід організації масштабних спортивних змагань. Країна успішно прийняла чемпіонат Європи з футболу. «ЄвроБаскет буде для нас черговим іспитом», – наголосив Віктор Янукович, повідомивши, що запропонував віце-прем'єр-міністру Олександр Вілкулу залучити до цієї підготовки фахівців, які забезпечували проведення Євро-2012, а також Федерацію баскетболу України та спортивну громадськість. Олександр Вілкул презентував Концепцію підготовки національної спортивної інфраструктури до цього змагання. За його словами, для проведення ЄвроБаскету-2015 відповідно

до вимог Міжнародної федерації баскетбольних асоціацій (ФІБА) необхідні сім сучасних спортивних арен. Кожна з них, де відбуватимуться матчі групового етапу турніру, повинна вмістити не менше 6 тис. глядачів, у півфіналі – не менше 10 тис., фіналі – 15 тис. Крім того, передбачається створити тренувальні майданчики для 24 національних збірних – учасників ЄвроБаскету-2015. Олександр Вілкул також зазначив, що шість багатофункціональних арен будуть побудовані в Києві, Дніпропетровську, Донецьку, Одесі, Харкові та Львові. Реконструкція очікує на Палац спорту в Києві та Дніпропетровську. «ЄвроБаскет-2015 – це реальна можливість створити нові універсальні комплекси, де можуть проводитися змагання з понад 100 видів спорту, а також масштабні концерти та виставки», – наголосив Олександр Вілкул.

За словами віце-прем'єра, на відміну від Євро-2012 під час підготовки України до ЄвроБаскету-2015 фінансові витрати лягатимуть на плечі насамперед приватних інвесторів на умовах державно-приватного партнерства. Він зазначив, що будівництво всіх шести нових спортивних арен здійснюватиметься приватним коштом. Президент Федерації баскетболу України Олександр Волков звернувся до присутніх із словами: «Наше завдання – прийняти на найвищому рівні 24 національні збірні, які гратимуть 90 матчів». Водночас він висловив сподівання, що завдяки набутому досвіду, нашої наполегливості та злагодженості, за підтримки колег із ФІБА та ФІБА Європа ми встановимо нові стандарти проведення найпрестижнішого європейського баскетбольного турніру зокрема й турнірів з ігрових видів спорту загально-

БОКС

ГЕРОЇ ЛОНДОНА ПОВЕРТАЮТЬСЯ ДО БРИТАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ

Триває турнір Всесвітньої серії боксу (WSB). Після впевненої перемоги (4:1) над командою «Італійський грім» у Броварах наші співвітчизники наступний поєдинок проведуть у Лондоні проти «Британських левових сердець».

Матч відбудеться 1 березня в британській столиці. Примітно, що до поїздки на Туманний Альбїон готуються лідери «Українських отаманів» – олімпійські чемпіони Лондона Олександр Усик і Василь Ломаченко, а також бронзовий призер Олімпіади-2012 Олександр Гвоздик. Ще

один українець – срібний призер Ігор-2012 Денис Беринчик боксувати в Лондоні не буде, оскільки він виступає в одній ваговій категорії WSB з Василем Ломаченком, нагадує офіційний сайт ДСМСУ. Тож традиційно чекати мого на повернення наших бійців з перемогами.

ЧОМУ ФОТОГРАФИ КАЖУТЬ: «ЗАРАЗ ВИЛЕТІТЬ ПТАШКА!»?

На зорі розвитку фотографії для того, аби всі діти на груповому фото дивилися в об'єктив фотокамери, фотографи казали: «Погляньте сюди! Зараз вилетить пташка!» Насправді це була не жива пташка, а виготовлена з латуні. Звісно, що камери тоді були далекі від досконалості,

тож аби отримати гарний знімок, людина мала зазирати в одну позию на декілька секунд. Щоб привертати увагу непосидючих дітей, асистент фотографа в потрібний момент піднімав угору блискучу «пташку», яка до того ж видавала звуки на зразок пташиного співу.

УЧЕНІ ВСТАНОВИЛИ ЗВ'ЯЗОК МІЖ ТРИВАЛІСТЮ ЖИТТЯ І ХАРАКТЕРОМ

Американські вчені, досліджуючи групу довгожителів, дійшли висновку, що секрет довголіття полягає в гарних генах, бажанні відкрито виражати свої емоції і позитивному ставленні до навколишнього світу. Виявилося, що характер так само, як спосіб життя або спадковості, впливає на самопочуття і здоров'я людини.

СЕРГІЙ БЕЗРУКОВ ОТРИМАВ ФРАНЦУЗЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО

У багатьох ЗМІ з'явилася новина про те, що відомий російський актор отримав з рук президента Франції Франсуа Олланда паспорт громадянина країни. «Після демаршу Жерара Депардье місце улюбленця французької публіки виявилось вакантним, — повідомляє французька газета Le Fake. — Відтак Франція оплесками зустрічає Сержа Безрукова! На своїй колишній батьківщині мсьє Безруків прославився як талановитий актор і справжній майстер перевтілень. Безсумнівно, йому легко вдасться перевтілитися у справжнього француза». Деякі журналісти вже називають актора Сержом Безруковим. Очевидно, вони мають на увазі те, що актор не побирався високими французькими податків.

ДОЗВІЛЛЯ

ТРИВАЄ ПЕРЕДПЛАТА ПРОФСПІЛКОВИХ ВИДАНЬ НА 2013 РІК

Вартість передплати на 2013 рік не збільшилася і становить: газети «Профспілкові вісті» – 148,44 грн (передплатний індекс – 22152), журналу «Бібліотечка голови профспілкового комітету» – 65,64 грн (передплатний індекс – 22909).

ГОРОСКОП

18 – 24 лютого

ОВЕН На вас очікує прийнятний сюрприз, який неодмінно здивує. Розслабтесь і спокійно сприймайте все, що відбувається з вами.

ТЕЛЕЦЬ Цього тижня несподівано зможе вирішити давні справи. Тож гарно відсвяткуйте їх розв'язання, аби ці проблеми назавжди полишили вас.

БЛИЗНЮКИ Налаштуйтеся на позитив. Звісно, що з вашим оточенням це виявиться складним завданням, але не сумнівайтесь: вам все під силу.

РАК Зверніть увагу на тих, хто не байдужий до вас і цієї справи, якою ви зараз займаєтесь. Імовірно, що в особі однодумця ви знайдете гарного друга й соратника.

ЛЕВ Якщо вам бракує наснаги чи натхнення, то зверніться до світу мистецтва, особливо до музики. Вона надихне вас змінити щось на краще.

ДІВА Не варто занадто перебільшувати свої можливості й шанси. Зухвала та самовпевнена поведінка може викликати роздратування в оточуючих.

ТЕРЕЗИ Інколи добре прислухатися до думки тих, кого стосується ваше рішення. Це зміцнить ваш авторитет, підвищить самооцінку та віру у власні сили.

СКОРПІОН Відпочиньте від проблем, сходіть кудись, розважтесь. Погуляйте на свіжому повітрі. Ми завжди поспішаємо і для себе завжди бракує часу.

СТРЕЛЕЦЬ Слід реабілітуватися перед тим, кого ви неумисне образили. Найкраще, що ви можете зробити – це визнати свою помилку й вибачитися.

КОЗЕРІГ Навчіться любити те, що маєте. Адже багата людина та, яка радіє усьому, що у неї є.

ВОДОЛІЙ Вам варто ще раз переглянути свої плани й вирішити, наскільки, яким шляхом краще рухатися. Але, скоріше за все, на внутрішньому рівні ви вже прийняли рішення.

РИБИ Почуття вини не дає вам спокою. Зрозумійте, що все відбулося так, як мало бути на той момент, і жалкувати ні про що не треба.

А дідусь мій ще нівроку...

Фото Кирила ЛАТИШЕВА

КАЛЕНДАР ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ 15–21 ЛЮТОГО

- 15 – Стрітня Господня
День вшанування учасників бойових дій на території інших держав. Цього дня 1989 року завершилися виведення радянських військ з Афганістану
16 – 200 років від дня народження Семена Степановича Гулака-Артемовського (1813–1873), українського та російського оперного співака, композитора, драматурга
19 – 540 років від дня народження Миколая Коперника (1473–1543), польського та німецького астронома, математика (обґрунтував геліоцентричну теорію світу)
Всесвітній день захисту морських ссавців (День кита)
20 – Всесвітній день соціальної справедливості
125 років від дня народження Василя Олександровича Барвінського (1888–1963), українського композитора, піаніста, педагога
21 – Міжнародний день рідної мови
Всесвітній день екскурсовода

СКАНВОРД

Розгадавши сканворд і вписавши букви в клітинки, вирікйте його по червоній рамці та надішліть нам на адресу: «Профспілкові вісті», майдан Незалежності, 2, м. Київ, 01012 або profvisti@ukr.net.

Усіх, хто правильно розгадав сканворд і першим надіслав відповідь, чекає винагорода – піврічна передплата на газету «Профспілкові вісті».

ВІТАЄМО Ніну Нечипоренко з смт Володарськ-Волинський Житомирської обл., яка правильно розгадала сканворд у № 6.

До уваги переможців конкурсу! Щоб отримати піврічну передплату на газету «Профспілкові вісті», необхідно подати до редакції копію ідентифікаційного коду, а також вказати домашню адресу й поштовий індекс.

Blank lines for entering identification code, address, and postal index.

Відповіді на сканворд, надрукований у № 6

A grid of letters with a crossword puzzle solution. The grid contains words like 'СЕРПІНЦІ', 'ПІРАНА', 'СІМ' and others. A red box highlights the words 'СЕРПІНЦІ' and 'ПІРАНА'.

A large crossword puzzle grid with clues in Ukrainian. The grid contains words like 'СЕРПІНЦІ', 'ПІРАНА', 'СІМ' and others. A red box highlights the words 'СЕРПІНЦІ' and 'ПІРАНА'.